

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Egészséges életmódra nevelés lehetőségei
a Tatai Kincseskert Óvodában

2017.

**“Minden talajban megterem valamiféle virág.
Minden napnak van valamilyen öröme.
Neveld rá a szemedet, hogy meglássa azt.”**

(Wass Albert)

A TATAI KINCSESKERT ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

TATAI KINCSESKERT ÓVODA
2890 Tata, új út 14/A

Intézmény OM - azonosítója: 031702	Készítette: Görözdiné Vojnits Klára Óvodavezető
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
határozatszámom elfogadta: ..... <i>nevelőtestület nevében névaláírás</i>	Véleménynyilvánítók: ..... <i>Óvodai szülői szervezet nevében névaláírás</i>
határozatszámom jóváhagyta: ..... <i>intézményvezető</i> Ph.	
Egyetértését kinyilvánító: ..... <i>Fenntartó, működtető nevében névaláírás</i>	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2017. szeptember 1-től	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: Oktatási Hivatal felületén	
Verziószám:	
Iktatószám:	

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

1. Óvoda bemutatása

- 1.1. Az óvoda, jellemző adatai
- 1.2. A pedagógiai program küldetése-filozófiája

2. Programunk alapelve

- 2. 1. Gyermekkép
- 2. 2. Óvodakép
- 2. 3. Küldetésnyilatkozatunk

3. Az intézményünk nevelőmunkája

- 3.1. A pedagógiai program fő sajátossága
  - 3.1.1. *Élj Egészségesen!*
  - 3.1.2. *Gondolkodj Egészségesen!*
  - 3.1.3. *Viselkedj Egészségesen!*
  - 3.1.4. *„Befogadó Élet-Tér Tatán”*

4. Az óvodai nevelés feladatai

- 4. 1. az óvodai nevelés általános feladatai
  - 4. 1. 1. *Egészséges életmód alakítása*
  - 4. 1. 2. *Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés*
  - 4. 1. 3. *Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása*

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- 5.1. Személyi feltételek
  - 5.1.1. A nevelőtestület képzettségi mutatói
  - 5.1.2. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága
  - 5.1.3. Az óvoda belső továbbképzési rendszere
- 5.2. Tárgyi feltételek
- 5.3. Az óvodai élet megszervezése
- 5. 5. A partnerkapcsolatok intézményi rendszere és azok működése

- 5. 5. 1. *Az óvoda és a család*
- 5. 5. 2. *Az óvoda és a bölcsőde*
- 5. 5. 3. *Az óvoda és az iskola*
- 5. 5. 4. *Az óvoda és a fenntartó*
- 5. 5. 5. *Az óvoda és a közművelődési intézmények*
- 5. 5. 6. *Az óvoda egyéb kapcsolatai*

6. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- 6. 1. Játék
- 6. 2. Verselés, mesélés
- 6. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- 6. 4. Rajzolás, mintázás, kézi munka
- 6. 5. Mozgás
- 6. 6. A külső világ tevékeny megismerése
- 6. 7. Munka jellegű tevékenységek
- 6. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

7. Inkluzív nevelés

- 7.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével
- 7.2. Individualizálás
- 7.3. Differenciálás

8. Interkulturális óvodai nevelés

9. Óvodai fejlesztőprogram- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése

- 9.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

10. A nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolásával járó feladatok

11. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

12. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

13. A pedagógiai munka dokumentációi

13.1. A gyermekek fejlettségállapotának mérése

14. Felhasznált szakirodalom

Legitimációs záradék

Egyetértési nyilatkozatok

Melléklet

Bevezető

**„Minden gyermeknek joga van a legjobb tanárhoz,
a legeredményesebb módszerhez és
a legjobb körülményekhez, ami őt az iskolában
az ismeretszerzésben és az emberré válás
folyamatában segíti.”**

(Kodály Zoltán)

Olyan óvoda létrehozásán munkálkodunk, ahol a gyermeket egyéniségnek tartjuk, ahol szabadságát, személyiségét és emberi szükségleteit tiszteljük, ahol az öröm minden nap jelen van.

Pedagógiai programunk keretét az egészséges életmódra nevelés adja. Az óvodapedagógusok befolyásoló szerepe, modell- és mintaadása, nevelőmunkája mellett, szeretetteljes, családias légkörű óvodánk biztosítja:

- a gyermekek eltérő szükségleteire, képességeire épülő
- a családi nevelést kiegészítő szocializációnak
- a tevékenységek rendszerének
- a szülők bevonásának
- az inkluzív nevelésnek – integrációnak megvalósítását
- a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzetiségi óvodai nevelést igénylő gyermekek integrált nevelését
- migráns gyerekek multikulturális nevelését
- a sajátos nevelési igényű gyermekek segítségét, fejlődésének támogatását ép gyermekek között.
- Tehetséggondozást és esélyteremtést a művészetek eszközeivel.

Igyekszünk a tevékenységekhez a választék maximális felkínálásával megteremteni annak lehetőségét, hogy a gyermek egyéni érdeklődésének, a mindenkori lelkiállapotának megfelelően szabadon kiválaszthassa, ami neki legjobban megfelel, amelyben örömet lel.

Ennek szellemében:

- A programok széleskörű felkínálására törekszünk, melynek sikerét az élmények biztosításában látjuk.
- Elismerjük a játéktevékenység elsődlegességét.
- Kiemelten kezeljük a gyermeki tevékenységek közül a művészetekkel összefüggő mese, vers, ének, zene, énekes játékok, mozgás, valamint a vizuális tevékenységeket.

Óvodánk adottságai, szellemisége igaz óvodás éveket biztosít minden kisgyermeknek. Elfogadjuk és felvállaljuk az egyéni igényeket is, figyelembe vesszük a szűkebb - tágabb társadalmi környezet elvárásait.

Mindennapi munkánk során azt tapasztaljuk, hogy a gyorsan változó világunkban a családok rohanó életritmusának következtében, sok esetben a megélhetésért, a napi szinten tartás elérése miatt, egyre több, a sajátos nevelést igénylő gyermek (magatartászavaros, beszédfejllettségi problémával küzdő, mozgásfejlődésében megkésett gyermek).

Nagy öröm számunkra, hogy - a szülők igényeit is kielégítve - gyógypedagógus, óvodai konduktor, óvodapszichológus, pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztens illetve gyógytestnevelő is segíti az óvodapedagógusok nevelőmunkáját.

Mivel gyermekeink igen eltérő anyagi biztonsággal rendelkező családokban nevelkednek, a szociális hátrányból adódó fejlődési eltérések igen számosak, jellemzőek, így célunk, hogy minden kisgyermek számára egyenlő hozzáférést biztosítsunk, a személyiségük, tehetségük teljes kibontakoztatására.

Jó szívvel és felelősséggel ajánljuk azoknak az óvodapedagógusoknak és szülőknek, akik bíznak a gyermekek önálló fejlődésében, a személyiség kibontakozásában, de azt vallják, hogy mindehhez szükséges az elhivatott, a gyermekeket tisztelő, értő és ismerő óvodapedagógus tudatos hatása, a nevelés.

Tata, 2017.szeptember 01

Görözdiné Vojnits Klára

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. Törvény
- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Alapító Okirat

1. Óvoda bemutatása

1.1. Az óvoda, jellemző adatai

Az óvoda jogi státusa, adatai

Az óvoda neve, székhelye:	Tatai Kincseskert Óvoda 2890 Tata, Új út 14/A
Telefonszáma:	34/479-507
Fax:	34/479-507
E-mail:	kincseskert.ovoda@tata.hu
Az óvoda alapító okiratának száma:	
Az óvoda, fenntartója:	Tata Város Önkormányzata
Az óvoda felügyeleti szerve:	Tata Város Önkormányzati Képviselő - testülete
Az intézmény működési területe:	Tata, Új út 14/A
Az intézmény típusa:	Napköziotthonos Óvoda
Az intézmény tevékenységei:	
- Ellátandó alaptevékenység:	Óvodai Nevelés
Az intézmény jogállása:	Önálló jogi személy, Részben önálló gazdálkodású költségvetési intézmény,
Az óvoda befogadóképessége:	100 gyermek
Az óvodai csoportok száma:	4 csoport
Hit-és vallásoktatás:	SZMSZ-ben szabályozottak szerint biztosított
Az óvodai nevelés nyelve:	Magyar

1.2. A pedagógiai program küldetése-filozófiája

A világ rohamos változásaival, a modern élet stressz hatásaival szemben különösen óvni és védeni kell a gyermekeket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizték a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazzal a tapasztalattal, amellyel eligazodhatnak a világban. A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai változtak a társadalmi folyamatok hatására. E változások a pedagógiai munkánkban is hangsúlyeltolódásokat hozott. Pedagógiai munkánk hangsúlyai a gyermekek egyéni különbségei, eltérései, a családi nevelést kiegészítő sajátos szocializáció, az egyedi tevékenységközpont rendszer, a szülők óvodai életbe való bevonása és a szociális, fejlesztő-segítőmunka köré rendeződnek. A gyermekek életmódbeli különbözőségeiből adódóan nagyobb hangsúlyt kap a mozgásfejlesztés, az egészséges életmód szokásainak kialakítása, egészségfejlesztő program működtetése. A játékban tanulás koncepciójának érvényesítése megkívánja a szabad játék védelmét. A sokszínű kultúra és multikulturális érték beépül a tevékenység tartalmakba.

A programunk sajátos rendszere lehetővé teszi a gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételét, a hiányzó szokások kialakítását, a három-hétéves gyermekek osztott csoportokban történő nevelését, az eltérő családi értékek és kultúrák tolerálását, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok fokozottabb mentális, érzelmi, és szociális támogatását.

2. Programunk alapelve

***„A szabadon és önként vállalt tevékenységek
mindig magasabb rendűek,
mintha csak kötelességből,
engedelmességből vállalnánk azokat”
(Rudolf Steiner)***

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

2.1. Gyermekkép

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. A kisgyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú: el-, és befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Óvodánk nem ad helyet az előítéletes megnyilvánulásoknak sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Biztosítjuk:

- az egyenlő hozzáférést;
- az emberi jogok gyakorlását;
- kultúra és hagyományápolást,
- a nemek társadalmi egyenlőségének elvét,

- az esélyegyenlőséget,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei, a sajátos nevelési igényű, valamint nemzetiségi gyermekek, tehetséges gyermekek és hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek inkluzív, integrált nevelését.

2.2. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3 éves korától az iskolába lépésig. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-személyiségfejlesztő.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását.

Fontos számunkra:

- a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése, a bizalom,
- a gyermekek egyéni készségeinek-képességeinek kibontakoztatása,
- a gyermeki szükségletek kielégítése,
- érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör biztosítása,
- a szabad játék szerepe, helye, a gyermekek egyéni képességéhez igazodó tevékenységek közvetítése,
- a nemzetiségi gyermekek óvodai neveléséhez biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a magyar nyelven történő óvodai nevelést, az interkulturális nevelésen alapuló integrációt,

- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integrációt, az emberi jogok és alapvető szabadság jogok védelmét,
- különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni és csoportos fejlesztő, differenciáló pedagógiai tevékenység mellett a beilleszkedés segítése - a társak általi – elfogadással,
- a nevelő-oktató intézmények nyitottságát egyre fontosabbnak tartjuk.

– Alapító Okiratunk tartalmazza a Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek Óvodai Nevelésének biztosítását. Kiemeli azokat a műveltségi területeket, a fejlesztés jellemzőit, kulturális értékeit, amelyeket az irányelvek alapján figyelembe kellett vennünk.

– Az Óvodai Fejlesztő Programunk az óvodánkba járó valamennyi kisgyermek - legyen az magyar, külföldi, sajátos nevelési igényű, nemzetiségi - együttnevelésének, integrációjának megvalósítását eredményezi.

– A Sajátos nevelési igényű gyermekek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

2. 3. Küldetésnyilatkozatunk

A Tatai Kincseskert Óvodában olyan nyugodt, érzelem gazdag óvodai környezetet biztosítunk, amely lehetőséget ad az életkornak megfelelő egyéni képességek kibontakoztatására.

- Megvalósulhat a gyermeki személyiség harmonikus fejlődése, a különbözőség figyelembevételével, és alkalmassá válnak óvodás kor végére az iskolai élet megkezdésére.
- A gyermeki szabadság biztosításával a dönteni tudás képessége is, a mindenkori életkornak megfelelő szokások betartása mellet.

- Óvodai programunk a 3 éves kortól iskolába lépésig ép és különleges bánásmódot igénylő gyermekek-nemi, faji, vallási, nyelvi és nemzetiségi hovatartozásától függetlenül- fejlődésének támogatását és személyiségük harmonikus fejlesztését célozza: az egyszeri és megismételhetetlen egyén (gyermek) adottságainak, képességeinek és szükségleteinek (testi, lelki, szellemi) kibontakoztatása által, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével, hagyományaik, kulturális értékeik ápolásával, kiemelt védelem és gondoskodás mellett.

3. Az intézményünk nevelőmunkája

Az intézményünkben folyó nevelőmunka sikeressége leginkább abban gyökeredzik, hogy kollektívánkat igen problémaérzékeny, kreatív pedagógusok és dajkák alkotják, akik legfontosabb feladatuknak azt tartják, hogy a gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze, valamint, hogy megszerettség az óvodát, és minél családiasabb légkört tudjanak kialakítani.

Óvodánkban – az Alapprogram – szellemében kialakított nyitottság, maximálisan törekszik biztosítani a szülők és az óvodapedagógusok partneri kapcsolatát.

A napirend kialakítása az óvodában folyamatos, ez lehetőséget teremt a nyugodt, elmélyült játék biztosítására. A folyamatos napirend következtében óvodapedagógusaink kötetlenebb formában törekedhetnek a gyermekek személyiségfejlesztésére, a képességek és készségek kibontakoztatására.

A dajkáink munkabeosztását úgy alakítottuk ki, hogy a csoportos dajkák intenzívebben segítsék az óvodapedagógusok nevelőmunkáját, és aktívan részt vegyenek a csoportok napi életében.

3.1. A pedagógiai program fő sajátossága

A csoportszobák berendezése a tevékenységformákhoz alkalmazkodik. Az úgynevezett funkciósarkok kialakításának célja, hogy a gyermekek a legtöbb tevékenységet úgy végezzék, hogy egymást ne zavarják. Ezért többek között külön kuckója van a mesének, a rajzos tevékenységeknek vagy az éneknek is, az itt megtalálható eszközök, kellékek a nap bármely szakában a gyermekek rendelkezésére állnak.

3.1.1. Éljen egészségesen!

Az egészség megőrzése céljából történő fejlesztések

Nevelőtestületünk, kiemelt feladatának tűzte ki az **óvodai mozgásfejlesztést**. Nagyon fontosnak tartjuk a mindennapi szabad mozgás lehetőségének biztosítását, mivel napjaink társadalmi és gazdasági viszonyainak változásai a felnőttek és a gyermekek életmód jellemzőit átalakították. Korunk civilizációs ártalmai miatt mozgásszervi problémák alakultak ki. Utóbbi időkben nyilvánosságra hozott szűrővizsgálatok igazolják, hogy már óvodás korban igen magas azoknak a gyermekeknek a száma, akiknél valamiféle kezdődő mozgásszervi elváltozás jelentkezik, de ez a folyamat még visszafordítható. Ezek közül vezető helyen szerepelnek a hanyag és helytelen tartások különböző típusai mellett a talpboltozat süllyedése.

Meggyőződésünk, hogy minderre legjobb prevenció a mozgás, a preventív szemléletű testnevelés, valamint az elváltozások minél korábbi kiszűrése, és azok korrekciója. A preventív szemlélet kialakítása éppen ezért égető probléma mind a szülők, mind a pedagógusok és az egész társadalom számára. Ehhez szemléletváltásra van szükség a testnevelésben és sokkal tudatosabban kell foglalkoznunk a tartásjavítással, ha eredményeket szeretnénk elérni.

Mozgásfejlesztő foglalkozásaink:

- Mindennapos testnevelés
- Testnevelés foglalkozás
- Tartásjavító foglalkozás tanköteles korú gyermekek számára

- Gyógytestnevelés
- Ayres terápia

Egyéb speciális mozgásfejlesztési lehetőségek biztosítása

Célunk, az óvoda tornaszobájának maximális kihasználása, a gyermekek harmonikus, természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényének kielégítése.

Tevékenységi körök:

- Néptánc foglalkozás
- Lábboltozat erősítő torna
- Tartásjavítás a deformitások megelőzésére
- Speciális mozgásterápia

Kiegészítő egészségmegőrző fejlesztések

- Az erdei óvodai program, évszakonként egy alkalommal kerül megszervezésre. Gyermekeink sokat tartózkodnak a szabadban, hagyománnyá vált a közös kirándulások szervezése, részben évszakokhoz kapcsolódóan, de „**Erdei lábnyom**” programunk keretein belül. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást).
- **Mezítlábas ösvény kialakítása az óvoda udvarán**

Beszédfejlesztés, anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés fejlesztése, a sóterápiás lehetőségek maximális kihasználása.

Általános beszédfejlesztés

Színterápiás sósobánkban beszédfejlesztő foglalkozásokat szervezünk heti szinten minden óvodás gyermeknek.

Preventív cézzattal a beszédkészség fejlesztő anyanyelvi játékok ismételtése, speciális beszédfejlesztő gyakorlatok rögzítése.

- Motoros fejlesztő gyakorlatok
- Oldó, lazító gyakorlatok
- Auditív fejlesztő gyakorlatok
- A koordinációt, folyamatosságot, az aktív élő beszédet elősegítő gyakorlatok

Speciális motoros fejlesztő gyakorlatok

Korrektíós cézzattal, az *asztmás* gyermekek napi szintű fejlesztése a beteg helyzetének könnyítése a roham folyamán és a fulladásos jelenségek megelőzése.

- Helyes légzéstechnika kialakítása, légzésgyakorlatok megtanítása
- Egyéni légzésritmus kialakítása
- Fúvójátékok és gyakorlatok
- A légzésgyakorlatok mellett tudatos hangképző gyakorlatokkal is segítjük az *asztmás* gyermekek javuló állapotát.

Egyéb anyanyelvi és értelmi nevelést szolgáló fejlesztés

Az intézmény óvodapedagógusai fontos feladatuknak tartják, az óvodába járó gyermekek anyanyelvi nevelését, a mesék, a versek, a könyvek megszerettetését. Úgy gondoljuk, hogy olvasóvá nevelésüket már óvodás korban kell elkezdni, hiszen a könyvekhez való vonzódásuk már kicsi korban megalapozható.

Az óvodában nagyon sokat mesélünk a gyerekeknek, verselünk, mondókázunk, de fontosnak tartanám, ha mindez otthon is mindennapos lenne, hiszen az otthoni mesélés, verselés, a gyermekek irodalmi ízlésének fejlesztése mellett, a gyermekek és a szülők közötti érzelmi kapcsolatot is gazdagítja és ápolja.

Ezért hoztuk létre a gyermekek számára az **ovikönyvtárat**, egyrészt a helyben olvasására, másrészt térítésmentes kölcsönzésre.

Természetesen ezek a foglalkozások szervesen illeszkednek, a programunk cél- és feladatrendszeréhez.

3.1.2. Gondolkodj Egészségesen!

Esélyegyenlőség és tehetséggondozás a művészetek eszközeivel

Óvodánkban kiemelt szerepe van az esélyegyenlőség megteremtésével a tehetséggondozásnak. Mindent megteszünk a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, mint személyi, mint a tárgyi ellátottság tekintetében.

Nagycsoportosaink számára, alaptevékenységünket különböző délutáni foglalkozások szervezésével egészítjük ki, melyek a gyermekeink számára térítésmentesek.

Tehetséggondozó műhelyek:

Kézműves foglalkozás

Különböző eszközökkel, anyagokkal ismerkednek meg a gyerekek, régi és új technikákat próbálhatnak ki. A foglalkozások sikerélményhez, önbizalomhoz juttatják a gyermekeket, közben fejlődik kéz-ügyességük, finommozgásuk, fantáziájuk.

Néptánc- népzene-népi gyermekjáték

A gyerekek a népi gyermekdalokon, mondókákon, játékokon, táncon és népzenei keresztül ismerkednek a magyar kultúra értékeivel. Mivel a ritmikus mozgás, a dal és a játéktevékenység együttesen segíti a gyermekek értelmi és pszichikai képességeinek fejlődését ezért a tánc, felszabadulttá teszi őket, oldja a feszültséget, erősíti az önbizalmat, sikerélményt ad.

Fő célunk, a szociális hátrányok leküzdése, esélyegyenlőség megteremtésének figyelembevételével a tehetség ígéréteinek felismerése, tehetségük kibontakoztatásának segítése. Intézményünkben a tehetségfejlesztés hatékonyan épül be a nevelőmunkába. Specifikus tehetség azonosítása esetén a szülővel történő szoros együttműködés kialakítására törekszünk.

3.1.3. Viselkedj Egészségesen!

Környezet- és természettudatos magatartás megalapozása

*Az ész az embernek nem azért adatott, hogy
a természet felett uralkodjék, hanem, hogy
azt követni s annak engedelmeskedni tanuljon.*

Eötvös József

Az óvoda programját alapul véve, szeretnénk, ha a környezettudatos magatartás nagyobb jelentőséget kapna, hiszen a cél a gyermekeken keresztül a szülőket is megcélozva a szemléletformálás.

Ebben a „zöld programban” az óvoda környezettudatosságát szeretnénk növelni, melyre az óvoda udvara kiváló lehetőségeket biztosít, rendkívül alkalmas a különböző tapasztalatok szerzésére, az ökológiai szemlélet formálására.

A program fő sajátossága:

Tanösvénykert kialakítása

Célunk, a környezettudatos magatartás érzelmi megalapozása, környezetbarát szokások, viselkedésformák alakítása, mely elősegíti a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus kapcsolatot.

Fő feladatunk, a különböző növényekkel, társulásokkal természetes tapasztalási környezetet biztosítani a gyermekeknek a növények megismerésére, változásainak megfigyelésére, és a gyermekek érdeklődésének felkeltését a környezetalakító munkajellegű feladatok iránt. A tanösvénykert állomásait tudatosan alakítjuk a

gyerekek érzékszerveinek használatára, a látás, a tapintás és szaglás fejlődését elősegítő, állomások kialakításával.

A tanösvénykert állomásai:

- Bio kert kialakítása
- Gyógynövénykert kialakítása
- Lepkekert kialakítása
- Madárkert kialakítása

Az újrahasznosítás megismertetése a gyermekekkel és a szülőkkel:

Célunk: felhívni a gyermekek, valamint a szülők figyelmét a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás fontosságára. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeken keresztül, a szülőket is szólítsuk meg, hiszen amit a gyermeknek játékokkal, élményekkel átadunk, azt hazaviszi a szülőnek. Így a gyermekek lesznek azok, akik a felnőtteket arra ösztönzik, hogy szelektíven gyűjtsék a hulladékot, illetve ami újrahasznosítható azt ne dobják ki.

3.1.4. „Befogadó Élet-Tér Tatán”

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése intézményünkben

Intézményünk legfőbb célja a sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, óvodai nevelése, óvodai csoportban az ép társaikkal való együttnevelése, valamint a hideg integráció elkerülése. Ennek az intézménytípusnak a megvalósításához az első lépést már megtettük azzal, hogy óvodánk és további három konzorciumi tag, -, Kőkúti Általános Iskola, Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium, valamint Komárom-Esztergom Megyei óvoda Általános Iskola, Speciális Szakiskola,- a **Befogadó Élet-Tér Tatán** Inkluzív életpályát segítő program keretében felvállalta a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját.

Ahhoz, hogy az integráció igazán megvalósulhasson intézményünkben, szükséges az inklúzió megvalósítása, mely alatt értem:

- a gyermekek egyenrangú, azonos értékű és jogú elfogadását

- szociális befogadást és feltételek megteremtését a csoportokban
- a pedagógiai program igények szerinti adaptálását.

Óvodánk biztosítja a többi gyermekkel együtt nevelhető-oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését-oktatását szakértői bizottság véleménye alapján az alábbi fogyatékosági típusokban:

- Mozgásszervi
- Érzékszervi
- Beszéd fogyatékos
- Tanulásban akadályozott (enyhe fokban értelmi fogyatékosok)
- Autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés zavarral küzd

Az integrált nevelésnek számos előnyét látjuk és tapasztaljuk az intézményünkben. Nem csak a sajátos nevelési igényű gyermekek szempontjából, akik megtanulják, hogy Ők mások, megtanulnak harcolni, konfliktuskezelő stratégiákat sajátítanak el, fejlődik az alkalmazkodó képességük, valamint társadalmilag elfogadott magatartásmintát sajátítanak el.

Hanem az ép gyermekek szempontjából is nagyon fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása, hiszen beépül a másság tapasztalata, elfogadóvá válik, fejlődik az alkalmazkodóképessége és kialakulnak benne a morális értékek, mint az empátia, segítőkészség, tolerancia.

4. Az óvodai nevelés feladatai

- Az érzelmi nevelés kiemelt kezelése, a szocializáció segítése.
- Szeretetteljes, biztonságos, nyugodt, otthonos, derűs légkör megteremtése.
- Az egészséges életmód feltételeinek biztosítása, a mozgásfejlődés lehetőségeinek megteremtése
- A fejlődés ütemét figyelembevevő, differenciált bánásmód alkalmazása.

- Az értelmi képességek fejlesztése a felzárkóztatást igénylő és a tehetséges gyermekek esetén egyaránt.
- A tevékenységekhez az eszközválaszték maximális biztosítása, a tevékenységek sokrétűsége és komplexitása.
- A napirend folyamatosságával és rugalmasságával párhuzamosan a szokás- és szabályrendszer életkornak megfelelő kialakítása.
- Az óvodai környezet esztétikájának biztosítása, amely segíti programunk megvalósulását.
- A gyermekek életkorának megfelelő vizuális, esztétikai, akusztikus, kinezetikus élmények nyújtása, amelyeket igényesen választunk ki a zenei, képzőművészeti, irodalmi alkotások sokaságából.
- A gyermekek megismertetése olyan eszközökkel, módszerekkel, önkifejezési módokkal, amelyekkel képesek lesznek élményeik reprodukálására az anyanyelv és a művészetek területein.

4. 1. az óvodai nevelés általános feladatai

Az intézmény belső szervezeti egységének alapeleme, hogy az óvoda zavartalanul és zökkenőmentesen láthassa el a követelményeknek megfelelő, kimagasló színvonalú alapfeladatait:

- Az egészséges életmód kialakulását
- Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulását.

4. 1. 1. Egészséges életmód alakítása

A gyermekek egészséges életmódra nevelése óvodánkban kiemelt feladat, amely magában foglalja a testi-lelki gondozást, a szokások ésszerű, stabil kialakítását, az egészség megőrzését a jó közérzet kialakítása érdekében.

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- Egészséges életvitel, helyes életritmus igényeinek kialakítása, egészség megőrzése és védelme.
- A gyermekek testi, lelki fejlődésének elősegítése, életkoruknak megfelelő gondozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi, lelki szükségleteik kielégítése, képességeik fejlődésének segítése, egészséges életmód szokásainak kialakítása.
- Mozgásigényük kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése, képességeik fejlődésének segítése, egészséges életmód szokásainak kialakítása:

Az óvodába lépéskor anamnézist készítünk a gyermekekről, felmérjük fejlettségüket. Figyelembe vesszük, hogy az életkori sajátosság, fejlődési ütem minden gyermeknél más és más. Az első naptól a dajkák bevonásával végezzük a gondozási teendőket. A fejlesztés sikeressége függ az óvónő-gyermek, dajka-gyermek, felnőtt-szülő között kialakított szeretetteljes viszonytól, érzelmi biztonságot adó kapcsolattól és a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezettől.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítjuk, személyiségük, életkori sajátosságuk, fejlődési ütemük maximális tiszteletben tartásával.

A beszoktatás fokozatos. Fontosnak tartjuk a személyes példamutatást, segítségadást és az egységes követelést a felnőttek részéről a szokások kialakítása érdekében.

Testápolás, a gyermekek tisztaság-igényének kialakítása:

- A szappan, körömkefe, törölköző, fésű használatának megismertetése, saját eszközhasználat ellenőrzése, fokozatos önállóságra törekvés. Bármikor, ha

szükséges mossanak kezet, és a gyermekek lezuhanyozására is lehetőség van.

- A fogápolás szabályainak kialakítása, a fogmosás fontosságának megértetése.
- A papír zsebkendő helyes használatának gyakoroltatása, az orrfújás helyes technikájának elsajátítása.
- A WC-használat szabályainak kialakítása, a kézmosás fokozott ellenőrzése, intim feltételek biztosítása.

Öltözködés:

- Saját polc, saját ruha rendberakása, fokozatosan az önálló öltözködésre törekvés.
- A praktikus, réteges öltözködés előnyeire a szülők figyelmének felhívása.
- Arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy jelezzék, ha fáznak, vagy ha melegük van.
- A tiszta, esztétikus megjelenés váljék belső igényükké.

Étkezés:

- Kulturált étkezési szokások kialakítására törekszünk.
- Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést, a papírszalvéta mindenkori használatát, a folyamatosan kialakuló helyes evőeszköz használatát.
- Az étkezés feltételét önkiszolgálással és a naposi tevékenységek fokozatos bevezetésével tudjuk megvalósítani.
- Az egyéni szükségleteknek megfelelő mennyiségű és minőségű ételt biztosítunk a gyermekek számára.
- A megjelölt időkeretben egyéni tempóban étkezhetnek a gyermekek.
- Az udvariassági szabályok alkalmazására gondot fordítunk (kérés-megköszönés)
- A folyadék egész nap biztosított a gyermekek számára.
- Saját jellel ellátott poharukból isznak a gyermekek.

Pihenés:

- Az óvoda minden dolgozójának feladata a nyugodt, csendes pihenés légkörének megteremtése, a csoportszoba levegőjének cseréje, a csendes pihenés légkörének megteremtése és a külső ingerek megszüntetése.
- Nyugodt pihenést biztosítunk óvodásaink számára, alhatnak kedvenc plüss állatkáikkal vagy valamilyen megszokott, otthonról hozott tárggyal.
- Az alvásigényüknek megfelelően alhatnak, ill. csendesen tevékenykedhetnek, akik már nem igénylik az alvást.
- Minden délutáni pihenés előtt mesével, dallal, vagy halk zenével térnek nyugovóra a gyermekek.

Mozgásigényük kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

Óvodánkban a mozgástevékenységekhez maximálisan biztosított az idő, a hely, és a tiszta, balesetmentes eszközök.

Arra törekszünk, hogy egész nap folyamán lehetőséget adjunk az óvoda egész területén udvar, csoportszobák, öltözők a gyermekeknek a szabad mozgásra.

Többféle mozgásfejlesztő eszközön biztosítjuk azt, hogy a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételgethessék a gyermekek.

A szabad mozgás mellett mindennapos tevékenység a csoportokban a szervezett mindennapos délelőtti tartásjavító mozgás.

3-4 éves korban főleg egyszerű szerepjátékok, futójátékok, játékos hang- és mozgásutánzások szerepelnek. Lényege, hogy élvezzék a gyermekek ezeket a játékokat, örömet leljék benne.

5-6-7 éves korban már képesek a szabályjátékok játszására. Pl.: fogójátékok szerepváltással, csoportos fogók, párszerzők, körfogók, egyéni versengések, sorversenyek, váltóversenyek, különböző küzdőjátékok. Ügyesen kezelik a labdát, szívesen játszanak kidobó játékokat, mozognak zenére.

A játékos utánzó mozgások során beiktatunk prevenciós fejlesztéseket, pl.: mobilizáló, nyújtó, erősítő és lazító tartásjavító és lábboltozat erősítő gyakorlatokat. E játékos tevékenységek hozzájárulnak a gyermekek egészséges testi fejlődéséhez, az egészséges életmód kialakításához, a jó közérzet biztosításához.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása, betegségmegelőzés

- Minden évszakba a szabadban való játék lehetőségeit kihasználjuk: séta, futás, kocogás, pancsolás, napozás, szánkózás, hó csata, kirándulás, stb.
- Esztétikus környezetre törekszünk az udvaron is, s annak megóvására neveljük őket.
- Időjárásnak megfelelő öltözködésre szoktatjuk a gyermekeket, a túlöltöztetés veszélyeire felhívjuk a szülők figyelmét.
- Csak egészséges gyermek látogathatja az óvodát, a beteg gyereket a szülővel haza illetve orvoshoz vitetjük.
- Az óvoda orvosa, védőnője rendszeresen ellenőrzi a gyermekek fejlődését, egészségi állapotát. Ha szükséges, további vizsgálatra, speciális gondozásra küldi őket. Pl.: szemészet, fülészet, ortopédia, stb.
- Az óvoda orvosával együtt kiszűrjük a tartási rendellenességgel küszködő gyerekeket a prevenciós és korrekciós fejlesztésre.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek a gondozási tevékenységeikben önállóvá válnak, igényesek magukra és környezetükre. (étkezés, tisztálkodás, öltözködés).
- A rendszeres mozgás mindennapi tevékenységüké válik.
- A kialakított helyes életvitelt, egészségügyi szokásokat betartják, természetessé válik számukra.
- A testi fejlődéssel együtt „a mentális egészségük” is életkoruknak megfelelően alakul.

- Az egészséges, korszerű táplálkozás szokásaival megismerkedve kialakul az ez iránti igényük.

4. 1. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés

A gyermek számára legfontosabb lételem a biztonságérzet. Éreznie kell, hogy feltétel nélkül szeretik őt. Az őt körülvevő felnőttek figyelnek rá, elfogadják, számíthat mindenkor segítségükre.

Ebben az állandó, megbízható, személyes kapcsolatban tud egyéni képességei szerint fejlődni, nevelődni.

Érzelmi nevelés és szociális nevelés célja:

- Nyitott, érdeklődő, lelkileg egészségesen fejlődő gyermekek nevelése egyéni adottságaik figyelembe vételével. A gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása közösségen belül.
- Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek formálása, társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Esztétikai élményekre fogékony és azokat élvező gyermek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmon alapuló, nyugodt, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör létrehozása, melyben a gyermek elfogadva érzi magát beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Olyan pozitív érzelmi kapcsolatok kialakulásának segítése (óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek), mely segíti az elfogadást, együttműködést, önérvényesítési szándékot, az egyén és a közösség érdekeinek egészséges versenyét.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben a gyermekek sokszínű élményekhez juthatnak, és segíti őket abban, hogy ezeket személyesen is átélhessék.

Beszoktatási időszak

Az első benyomások alapján a gyermek életre szóló élményeket gyűjt, mely hosszú távon meghatározhatja viszonyai alakulását, az óvodához való érzelmi kötődését. Körültekintő odafigyelést igényel, hogyan várjuk a gyermeket az óvodában.

A meleg, családias légkör, szeretetteljes, türelmes fogadás segíti a gyermeket, hogy bátrabban kezdjen ismerkedni az óvodai élettel. Néha elsődleges a szülő megnyugtató, meggyőzősége a vele való türelmes beszélgetésben, mert a túlzottan aggó szülő aggodalmait észrevétlenül is átveszi a gyermek, és ez megnehezíti a beszoktatás folyamatát.

A szülő maga válassza meg a beszoktatás módját, és lehetőség szerint hosszabb ideig együtt ismerkedjenek az új környezettel, az óvodai élet szokásaival, felnőtt és gyermek társakkal.

Első perctől kezdve törekszünk a személyes hangvételre, személyes kapcsolatra, szülő és gyermek érezze, számíthatnak az óvónőkre.

Lehetőséget adunk időben is a beszoktatásra, mert az egyszerre sok, gyermekre „szakadó” inger, nyugtalanságot okozhat. A beszoktatásban minden olyan felnőtt részt vesz, aki a későbbiekben a gyermekkel szoros kapcsolatban lesz.

Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásokhoz igazodva végzik a tevékenységeket, ami a későbbi óvodai életre jó alapul szolgálhat.

A sokszínű játék mellett törekszünk gazdag érzelmi ingerek juttatására bábbal, mesével, énekkel, ölbéli játékkal, melybe a gyerekek egyre aktívabban kapcsolódhatnak be.

A közös élménynek kapcsolatteremtő, közösségformáló ereje van. A gyermeknek szüksége van sok megerősítésre, dicséretre, és hogy azt tapasztalja: figyelnek rá. A szülőnek pedig éreznie kell, hogy fontos számunkra a bizalmon alapuló kapcsolat, melyben szükségünk van a szülő ismereteire, és számíthat ránk szakmai tanácsadásban.

Társas kapcsolatok alakulása

Az óvónő a dajka és más, a gyermekekkel kapcsolatba lépő felnőttek viselkedése mindig példaértékűen áll a gyermekek előtt. A gyermek bizalmának, biztonságának kialakulását segítheti az óvoda felnőtt és gyermek közössége. Kulcsfontosságú szerepe van az óvónőnek és a dajkának, akik partnerei és mintája a gyermeknek.

A gyermek biztonságérzetét a feltétel nélküli elfogadás és a helyesen választott szokások adják. A külső ráhatás helyett törekszünk a belső ösztönzésre. Parancsadás helyett beszélgetünk a gyermekkel, hogy igényei ne visszaszoruljanak, hanem más, elfogadható irányban terelődhessenek. A gyermekek nagy szabadságban, de jól körülhatárolt keretek között tevékenykedhetnek. Igyekszünk, hogy a csoportban fellépő konfliktushelyzeteket türelmesen beszéljük meg, a gyermekek számára is hasznosítható módon dolgozzák föl. Így alakulhat ki a belső elégedettségük, jó értelemben vett önbizalmuk.

A gyermekek megtanulják az összeütközéseket maguk is megoldani, az óvónő adott helyzetben, mint külső szemlélő vesz részt.

A játékos, vicces, humoros megoldások gyakran segíthetnek a konfliktus megoldásában, a jó légkör megőrzésében.

Eszztétikai érzelmek alakítása

Óvodáskorban uralkodó szerepe van. A gyermek viselkedését maximálisan befolyásolják az érzelmek. Minden benyomás, élmény az érzelmein keresztül ragadja meg a gyermeket. A művészeti nevelés szempontjából különösen fontos a gyermek érzelmi érzékenysége, mely hatással van az összes pszichikus megnyilvánulására, megismerő képességére, szabadon választott tevékenységére.

Az alkotással együtt járó öröm fokozza a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését. Ezért fontos személyes példaadásunk, lelkesedésünk, örömünk az élmények átélése közvetítésekor, hiszen a gyermek utánoz bennünket. Az utánpótlást ösztönzi a mi dicséretünk is.

A környezetben fellelhető gyönyörűségek és az életkornak megfelelő felkínált „művészet” nem csak sugallja felénk a szépet, hanem cselekvésre is ösztönzi őket. Ezért kiemelt szerepet kap az átlagosnál több alkalommal szervezett tervszerű, élményszerű séta, kirándulás, művészeti élmény.

Az óvodapedagógus szerepe:

- Törekszünk arra, hogy érzelmeink gazdagok és őszinték legyenek.
- Élményszerűen készülünk fel a mese, vers, ének-zene bemutatására.
- Sok olyan programot tervezünk, melyben az érzelmi átélés nem elhanyagolható.
- Olyan helyzeteket teremtünk, hogy a gyermekek az élmények által kiválasztott érzelmeket kivetíthessék beszéd és alkotásaik útján.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez, gyermekekhez, óvodájukhoz.
- Szívesen, örömmel járnak óvodába.
- Igényükké válik a szokások, szabályok betartása, és egymást is figyelmeztetik azokra.
- Törekednek a pozitív kapcsolatokra, tudnak kapcsolatot teremteni más felnőttekkel is.
- A konfliktushelyzeteket megpróbálják értelmezni, az akadályokat igyekeznek maguk megoldani.
- Társaikkal szemben megértők, együtt érzők, érdeklődnek egymás felől. Óvodán kívüli találkozáskor is örülnek egymásnak.
- Esztétikai élményeik mindennapi tevékenységeikben megjelennek gazdagítva ezzel érzelmeiket is.
- Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.
- HHH gyermek speciális fejlesztése.

4. 1. 3. Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A művészeti ágak érzelmeket, gondolatokat fejeznek ki, helyettesíthetik a beszédet. Az előadó művészetnek az alapja a beszéd. A nyelv eszköze a beszéd. A beszéd emeli fel a felnövekvő embert társadalmi emberré, kora emberévé. Az anyanyelv csiszolása, újítása, tiszta megszólaltatása mindannyiunk ügye. A beszéd képességeinek feltételeit örökli az ember, de a kifejező, árnyalt beszédet tanítani kell. Az alapprogram szellemében az anyanyelvi nevelés és a kommunikációs képességek fejlesztése az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű feladat.

Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának a célja

- A 3-7 éves gyermek beszédészlelésének, beszédmegértésének fejlesztése
- Spontán beszédhelyzetekkel beszédaktivitásuk fokozása, a beszélő környezet megteremtése.
- Nyelvi és kommunikációs képességeik kibontakoztatásával az iskolaérettség követelményeinek megfelelni.

Az óvodapedagógus feladatai

- Személyi és tárgyi környezet megteremtése, melyben a gyermek szívesen, önként megnyilvánul.
- Képesé tenni a gyermeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére.

- Képesé tenni őket arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat szóban és metakommunikációs eszközökkel is pontosan és hatásosan ki tudják fejezni, és eközben a beszédhelyzethez és a kommunikációs partnerhez is igazodni tudjanak.
- Személyes példaadás, az utánzásra készítető, példaértékű, beszédfonetikai és előadástechnikai eszközökkel megformált óvónői beszéd.

Céljaink és feladataink megvalósulásában az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésében hatékony eszköz az anyanyelvi fejlesztő játékok.

Az óvodáskorú gyermekink játékos formában, élményeket szerezve megismerik az anyanyelvüket.

Minden korcsoport számára úgy válogatunk az anyanyelvi játékok közül, hogy a beszéd minden területét fejlesszük, egyre magasabb szinten:

- hallásfejlesztő játékok,
- légzőgyakorlatok (érthető, tiszta beszéd alapja),
- arc- és ajakgyakorlatok,
- nyelvgyakorlatok,
- fonémahallást fejlesztő játékok,
- mondatfonetikai eszközök használatának gyakorlása,
- szókinccs-gyapító játékok,
- mondat- és szövegalkotást fejlesztő anyanyelvi játékok.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek nyitottá válnak minden élmény iránt, társas kapcsolatok létesítésére képesek a kommunikáció révén.
- Gondolataikat bátran, érthetően, gátlások nélkül tudják elmondani.
- Beszédjüket metakommunikációs eszközökkel kísérik.
- Választékosan, koruknak megfelelő nyelvtani szabályokkal közlik gondolataikat.
- Tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat.
- Minden szófajt használnak spontán beszédükben.
- Alkalmazzák a beszédviselkedés szabályait, meghallgatják társaikat.

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

Pedagógusok száma: 11 fő

Ebből:

- Gyógypedagógus: 1 fő
- Óvodapszichológus 1 fő
- Gyógytestnevelő: 1 fő
- Konduktor: 1 fő
- Tánc és drámapedagógus: 1 fő

Pedagógiai munkát közvetlenül segítők száma: 4 fő

Pedagógiai / gyógypedagógiai asszisztens: 2 fő

Szak és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei:

Logopédus, gyermekorvos, védőnő, családgondozók, szociális munkás, pszichológus

5.1.1. A nevelőtestület képzettségi mutatói

Óvóképző főiskolát végzett pedagógusok száma: 9 fő

Gyógypedagógiai főiskolát végzettek száma: 1 fő

Pszichológusi /egyetemi végzettséggel rendelkezik: 1 fő

Másoddiplomás képzésben részt vett pedagógusok száma, szakterület megnevezésével:

- 1 fő óvodai konduktor

Szakvizsgával rendelkező pedagógusok száma, szakterület megnevezésével:

- óvodai gyógytestnevelő: 1 fő
- tánc és drámapedagógus: 1 fő
- vezető óvodapedagógus: 2 fő

5.1.2. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

2015. januári állapot szerinti akkreditált továbbképzés megnevezése: (szakterület)

Részvevők száma:

- ÁBPE- továbbképzés 1 fő
- IPR menedzsment 1 fő
- IPR vezetőképzés 2 fő
- Minőségbiztosítás az óvodában 4 fő
- Dislexia prevenciós terápia:1 fő
- Discalculia prevenciós terápia:1 fő

5.1.3. Az óvoda belső továbbképzési rendszere

- Fejlesztő pedagógus
- Autista specifikus képzés

5.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületének legfőbb jegyei:

m² alapterületű,

Ebből, m² a beépített terület.

m² játszó - sportudvar, kert.

A 4 csoport öltözőivel, fürdőszobáival, torna és sósobával maximálisan biztosítja az óvodás korosztály igényeit.

A minden igényt kielégítő berendezései megfelelnek a gyermekek életkorából adódó méreteinek, és az esztétikai elvárásoknak is.

Megfelelően felkészültek vagyunk az értelmi képességek fejlesztéséhez (egyéni- és kiscsoportos tevékenységekhez), az iskolaelőkészítő-funkció teljesítésére. A tornaszerek eszközállománya, valamint a bábozás, dramatizálás, szerepjáték - tárgyi feltételei-, és a vizuális tevékenységekhez szükséges új, korszerű anyagok biztosítottak.

Játéktevékenységeinkhez sok eszközünk van, amely ösztönzően hat a gyermekekre, és bármikor, bármelyiket felhasználhatják a tevékenységeikhez.

Mozgásfejlesztő eszközeink gazdag választéka a speciális fejlesztést is szolgálja speciális mozgásfejlesztő eszközök.

Az óvoda udvara, a tevékenységek óriási lehetőségének színtere gyönyörű területével, gondozott udvarával, magas fáival olyan, mint egy „zöld sziget”. Így a gyermekeinek a lehetőségek sokaságát tudjuk felkínálni.

- Változatos mozgásigényt kielégítő udvari fajtékok elősegítik a gyermekek testi fejlődését, és lehetőséget adnak arra is, hogy a fejlettségüknek megfelelően differenciálni tudjuk őket.
- A mozgás örömeinek átélését segíti a sok ugrálókötél, labda, hinta, csúszda, stb..
- A várak, tornyok, babakuckók az élmények eljátszását segítik.
- A gyermekek testi edzettségéhez a vízzel, homokkal való ismerkedés és játék is hozzájárul, amelyet egy nagy homokozó biztosít.
- A kerti munkára a sziklakert, kert tó és virágtájak gondozása ad lehetőséget.
- Mindezek lehetővé teszik a helyi nevelési programunk megvalósítását, amely a gyermekek életkori sajátosságaira épülve „élménnyé” teszik az óvodás éveket.

Óvónőink, dajkáink ügyességét, ízlését dicséri a csoportszobák belső kialakítása. Természetes anyagokból készült bútorok, vidám színvilág, biztosítja a belső harmóniát. Játékeszközeink szépek, esztétikusak, sok a fejlesztő játék. Tornaszereinket tudatosan, átgondoltan válogattuk össze, így gyermekeink nagy mozgásának fejlesztéséhez minden eszköz a rendelkezésünkre áll.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

A napi életritmus kialakításának alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtése, ezért fontos a családdal közösen kialakított napirend. Megtervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időkereteit. Az egész nap során érvényesül a rugalmasság.

Feltétele és differenciált lehetősége annak, hogy a gyermekek a meglévő fejlettségi szintjükről egyéni tempójukban haladjanak, fejlődjenek. Cselekvéseikhez, tevékenységeikhez elegendő idő, hely, tér, eszköz áll rendelkezésükre. A gyermekek megismerik a nevelési folyamat szabályait, és a személyiségüktől függően az időhatárokhoz igazodva betartják azokat. A rugalmas napirendben növekszik a játék szerepe, lehetősége, láthatóvá válik az egyén, s létrejöhetnek azok a társas és emberi kapcsolatok is, amelyekben a gyermekek szociális értékrendje kialakul.

A napirend kialakításánál a gyermek fő tevékenységét a játékot vesszük alapul, a napirendben erre fordítjuk a legtöbb időt. Benne megvalósulnak a különböző fejlesztési feladatok, melyhez megfelelő időt, helyet, eszközt biztosítunk. Fontosnak tartjuk a légkört, melyben felszabadultan tevékenykedhet és a lehetőségek közül választhat a gyermek.

A rugalmas napirend:

- Figyelembe veszi a gyermekek biológiai szükségleteit, tempóját, fejlettségét.
- Szolgálja a derűs, nyugodt óvodai légkört.
- Lehetővé teszi, hogy a gyermekek mindenkori fizikai, lelki és szellemi szükségletüket kielégítsék.
- Stabil pontjaival érzelmi biztonságot nyújt.
- Ritmusával nyugalmat teremt, sorrendiségével segíti a gyermekekben az értelmes rend kialakulását, a bioritmus stabilizálódását.
- A napirend rugalmassága biztosítja az aktualitásokhoz (pl.: időjárás, ünnepek) való igazodást.
- A napirend segít kialakítani a gyermekek életkorának megfelelő időérzékét.

Feladataink a napirend kialakítása során:

- Az óvoda épületének, udvarának adottságainak figyelembevétele a napirend összeállításánál.
- Minden csoportban a csoport óvodapedagógusai összeállítják a csoportjukra vonatkozó napirendet.
- A napirend összeállítása során a csoportba járó gyerekek fejlettségi szintjének, egyéni sajátosságainak felmérése.

- Biztosítjuk az állandó óvodapedagógusi felügyeletet, maximális dajkai segítség igénybevételével.
- A rugalmas napirend érdekében igénybe vesszük a fedett munkaidőt.
- Igényeljük, hogy a dajkák minél több időt töltsenek a gyermekekkel, segítve az önállósodásukat.
- A csoportszobák berendezésénél, figyelembe vesszük, hogy a napirend megvalósulását szolgálja-e a berendezési tárgyak elhelyezése.
- A helyiségek (csoportszoba, öltöző, mosdó) átláthatóak legyenek,
- A gyermekek által használt eszközök elérhető helyen legyenek,
- A gyermeki önállóság kialakulását segítse a csoportszoba átrendezhetősége.

Várható eredményeink:

- A napirend a nyugalmat, az értelmes rendet szolgálja.
- A napirend érzelmi biztonságot nyújt a gyermekek számára stabil és ismétlődő pontjaival.
- Folyamatossága biztosítja a gyermekek számára az egyéni fejlettségüknek és életkoruknak megfelelő tempót.
- A napirend biztosítja a tevékenységi formák között az észrevétlen átmenetet. Megszünteti az értelmetlen holtidőt.
- A napirend rugalmassága lehetővé teszi az aktualitásokhoz való alkalmazást.
- A napirend segít abban, hogy mire a gyermekek iskolába mennek, kialakul bennük a koruknak megfelelő időérzés (sorrendiség).

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

/ korcsoportonként, évszakokként módosítható./

Időtartam	Tevékenység
6:00-8:00	GYÜLEKEZÉS ALATTI JÁTÉK

8:00-9:00	- Játékos utánzó tartásjavító torna
	- Reggeli
9:00-10:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése
	- Verselés, mesélés
	- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
	- Rajzolás, mintázás, kézi munka
	- Mozgás
	- A külső világ tevékeny megismerése
10:30-11:30	- Részképességek fejlesztése egyéni formában
11:30-12:30	- Tartásjavító testnevelés
	- Testápolási teendők
12:30-14:40	JÁTÉK A SZABADBAN
14:40-15:15	- Ebéd
	- Testápolási teendők
	- Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal
15:15-17:00	- Tehetséggondozó műhely nagy csoportos gyermekeknek
	- Testápolási tevékenységek
	- uzsonna
	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN vagy a szabadban

Óvodások tevékenységei, időtartamuk a napirendben:

Tevékenységek	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
---------------	------------	------------	--------------

játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4-4,45 óra	5-6 óra	5,5-6,45 óra
előkészület az étkezéshez, étkezés	1,45 óra	1,5-1,15 óra	1 óra
öltöztetés, egyéb testápolási teendők	1,45-1,30 óa	1,115-1 óa	1 óa
pihenés, alvás	2,5 óra	2 óra	1,5-2 óra
mindennapi testnevelés	10 perc	15 perc	20 perc
mindennapi mesélés	10 perc	15 perc	15-20 perc

A napi- és hetirendben életkortól függően biztosítjuk a korosztály számára a kötelező és kötetlen foglalkozásokat.

Foglalkozások, kezdeményezések maximális időtartama:

3-4 évesek	10-15 perc	szervezése: november 1 - május 31.
4-5 évesek	20-25 perc	szervezése: október 1 - május 31.
5-6-7 évesek	30-35 perc	szervezése: szeptember 1 - május 31.

Hetirend:

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segítjük elő. A hetirend időszakonként változhat. a gyermeki kezdeményezések, javaslatok vagy váratlan események hatására. A napirendet és a hetirendet az óvónők dolgozzák ki.

A mindennapi meséléssel biztosítjuk a kisgyermek lelki nyugalmát, lelki békéjét. A mesék mágikussága, a csodás élmények, igazi irodalmi művészeti élményt nyújtanak gyermekeinknek.

A mindennapos testnevelés, általános tartásjavító mozgás bevezetésével a célunk, egy egészségesebb életvitel kialakítása, a mozgás megszerettetése, a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése.

Az óvoda ünnepei, hagyományai

A hagyományőrzés, a népi kultúra ápolása, szervesen illeszkedik óvodánk napirendjébe. A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, együttmunkálkodás, tervezgetés, örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Arra törekszünk, hogy igazi élményt jelentsenek gyermekeink, és szüleik számára ezek a jeles napjaink.

Az óvodánkban ünnepelt jeles napok:

Tél jeles napjai:

- Adventi
- Mikulás
- Karácsony az óvoda udvarán.
- Farsang

Tavaszi jeles napjai:

- Húsvét
- Május elseje
- Pünkösöd

Az óvodánkban ünnepelt Nemzeti Ünnepeink:

- Október 23
- Március 15

A művészeti tevékenységhez kapcsolódó családi programok:

- Családi kézműves délutánok (Advent és Húsvét)

- Mézeskalácssütés a nagyszülők és szülők segítségével (Advent)

Egyéb családi rendezvények:

- Gyermekhívogató nap (augusztus)
- Hulladékgyűjtő nap, hulladékból játék (szeptember)
- "Erdei lábnyom"
- Savanyítás napja (november)
- Tojásgurító verseny (Húsvét)
- Föld napja - udvarszépítés (Április)
- Anyák napja (május)
- Naphívogató (május)
- Nagyok búcsúztatása (Május)

5.4. Az óvoda kapcsolatai

A partnerkapcsolat kialakításának célja

- A család felé nyitott, a családi nevelést kiegészítő-óvodai szolgáltatás, partnerkapcsolat működtetése-hatékony együttnevelés;
- Nyitás a világ felé, az óvodán kívüli, sokszínű lehetőségek megismertetése a gyermekekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Feltétel nélküli, elfogadó légkör megteremtése, odaforduló magatartás gyakorlása.
- A szülői jogok gyakorlásához a feltételek megteremtése (fórumok működtetése);

- A partnerkapcsolat kiteljesítése a nevelés kapcsán (hagyományos fórumokon kívüli, tartalmas együttlétek biztosítása);
- Folyamatosan keressük az óvodán kívüli kapcsolatok megújításának lehetőségeit;
- Rendszeresen figyelemmel kísérjük az óvodás korosztályt érintő programokat, s-azok között igényesen válogatunk;
- Segítjük a Szakszolgálatok munkáját (szervezéssel, határidők betartásával, stb.)

5. 4. 1. Az óvoda és a család

Óvodán belüli kapcsolattartás - a családdal

Az óvodába járó gyermekek szüleivel őszinte és jó a kapcsolatunk. A jó kapcsolat megalapozottságát a nyitottságban és problémák iránti érzékenységünkben látjuk. Törekszünk a szülők hiteles tájékoztatására és gondok közös megoldására. Hangsúlyozzuk a családi nevelés elsődlegességét, a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk őket.

Nevelőmunkánk a szülők hatékony közreműködése nélkül nem lehet teljes.

Együttműködésünk alapelvei:

- A család és az óvoda- a nevelés két alapvető, legerősebb, leghatékonyabb tényezője- közös nevezőjének megtalálására törekszünk.
- A szülőkhöz az együttnevelés szándékával, segítőkészséggel közelítünk, pedagógiai kultúrájuk fejlesztésével tapintatosan, türelmesen, empatikusan próbálkozunk.
- A működő fórumokat, kapcsolattartási módokat mennyiségileg, minőségileg folyamatosan fejlesztjük.

Az együttműködés formái:

Előzetes családlátogatás

- Óvodába kerülés előtt az anamnézis felvétele. Lehetőséget biztosítunk az óvodai életünkbe való betekintésre. Az érdeklődő szülők és gyermekeik

bejöhetnek ismerkedni az óvodával, és együtt tölthetik az óvodába lépés első napjait is.

- Családtaggal történő beszoktatás.

Szükség szerinti családlátogatás: a 3 - 4 év folyamán, például iskola előtt álló gyermekeknél.

Szülői értekezletek:

Új szülők részére:

- Hagyománnyá vált, hogy az újonnan érkező kiscsoportosok szülei részére összevont szülői értekezletet szervezünk, ahol megismerhetik az óvodai nevelés programját és a gyermekek csoportbeosztását.

Csoportos szülői értekezlet:

- Az egész csoport, vagy egyes szülők (5-6 fős csoportok) részére szervezzük, ahol kiemelt nevelési témákat és a szülők kisebb-nagyobb csoportját érintő nevelési problémákat dolgozunk fel.

Réteg szülői értekezletek:

- Az iskolába menő gyermekek szülei részére szervezzük, ahol praktikus tanáccsal látjuk el őket, és az iskolaérettség kritériumait is ismertetjük.

Fő célunk, hogy a szülők még szélesebb körben kapcsolódjanak be az óvodai életbe, s ezáltal fogadják el, alakítsák, illetve közvetítsék nevelési céljaikat. Segítjük a szülői szerveződések, kezdeményezéseket. A munkát az őszinteség, nyíltság gyermek iránti tisztelet, elkötelezettség irányítsa. Lehetőség szerint, harmonikus együttműködésben folyjon a munka, szülő, óvodapedagógus és gyermek között.

A kapcsolattartás formái:

- Óvodába kerülés előtt minden kisgyermeket meglátogatnak az óvodapedagógusok.
- „Ovihívogató”alkalmával a leendő óvodások ismerkedési délelőttje; (Minden év június első és augusztus utolsó hete) a gyermekek szülei jelenlétében ismerkednek saját óvodapedagógusaikkal, dajkáikkal, csoporttársaikkal. Ez

kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez.

- Napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. A szülők az óvodapedagógussal egyeztetve bármikor bemehetnek az óvodai csoportba, részt vehetnek az óvodai életben.
- Szülői fórumot évente két alkalommal szeretnék szervezni
(szülői igények alapján) orvos, védőnő, pszichológus meghívásával. A közös beszélgetést követően lehetőséget kaphatnának a szülők az egyéni konzultációra is.
- Takarítási Világnap keretében az udvari játékok karbantartása festése történne, szülői segítséggel.

A művészeti tevékenységekhez kapcsolódó óvodai programok a szülők meghívásával

- Családi kézműves délután (Advent és Húsvét időszakában)
- Mézeskalácssütés: Délelőtti program, melyre a szülőket, nagyszülőket kisebb testvéreket is várjuk.
- Karácsony: A hagyományos óvodai karácsonyt egy meghittebb délutáni családi programmal, amit közös gyertyagyújtással, énekkel, játékkal színesítenék.
- Naphívogató:

5. 4. 2. Az óvoda és a bölcsőde

Lényegesen kevesebb gyermek érkezik hozzánk a bölcsődéből, mint néhány évvel ezelőtt, de a gondozónőkkel igyekszünk továbbra is jó kapcsolatot fenntartani.

Közös rendezvények:

- meglátogatjuk a leendő óvodásokat
- eljönnek a gondozónők
- bölcsőde

5. 4. 3. Az óvoda és az iskola

A minél zökkenőmentesebb óvoda-iskolai átmenet érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk fenn az iskolákkal. Tőlünk leginkább a Vaszary János Általános Iskolába mennek a gyermekek, velük vagyunk igazán közeli kapcsolatban. A kölcsönös látogatások, sok közös rendezvény évről évre mélyíti ezeket a kapcsolatokat.

Közös rendezvények:

- iskola és óvodalátogatások
- hangversenyek
- ünnepeken való részvétel
- nyílt napok
- sportnap
- közös szülői értekezlet
- játszóház
- bemutató foglalkozásokat

5. 4. 4. Az óvoda és a fenntartó

- folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé
- rendezvényeinkre hívjuk a fenntartó képviselőit
- Kt. 102. §, 103§, 104§ alapján

5. 4. 5. Az óvoda egyéb kapcsolatai

A városban rajtunk kívül még 6 önkormányzati, egy alapítványi és egy egyházi óvoda üzemel. Arra törekszünk, hogy szakmai kapcsolatainkat egyre szorosabbra fűzzük, így kölcsönösen segítsük egymást munkánk minél hatékonyabb elvégzésében. Közös rendezvényeken való részvétellel biztosítjuk az állandó kapcsolattartást. (MOE rendezvények, pedagógiai napok, kölcsönös látogatások)

Logopédiával:

Segítjük a szülőket a kapcsolattartásban, az adott gyermek beszédfejlesztése feladatainak gyakorlásában.

Nevelési tanácsadó, Szakértői Bizottság

Az iskolaérettségi vizsgálaton és a minden év szeptemberi szűrése kívül, rendszeres felzárkóztató foglalkozásokat tartanak itt az óvodában.

A pedagógusok arra törekszenek, hogy a mérések alapján, a gyermekek megismerését követően a sok részképesség hiánnyal, zavarral küzdő kisgyermek szakember elé kerüljön.

Ezért már a 4 éves, de 5 éves gyermekek eljutnak a Pedagógiai Szakszolgálathoz, ahol csoportos, vagy egyéni fejlesztésen vesznek részt, vagy a Szakértői Bizottság által kijelölt feladatok szerint, helyszíni vizsgálatokkal segítik a gyermekek fejlesztését. Minden évben január 31-ig az általunk addig készült mérési eredményekkel, véleményekkel (család, gyermekorvos, tesztek) együtt kérjük a gyermekek vizsgálatát. Majd ezután történik a Szakértői Bizottság felülvizsgálata az iskolai beíratásig. Évközben közös képzéseken veszünk részt, esetmegbeszélés történik a szolgálat szakembereivel, rendszeres, folyamatos a szakmai együttműködés.

Intézmények Gazdasági Hivatal:

Pénzügyi elszámolások, segítség a gazdasági ügyekben.

Gyermekjóléti szolgálat, Családsegítő központ, Vöröskereszt:

Segítség a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek gondozásában, közös segítségnyújtás a felderítő munkában, támogatások, információadás a szülők felé.

Egészségügyi intézmények, gyermekorvos, védőnő és ÁNTSZ

A védőnő rendszeresen látogatja intézményünket.

A gyermekorvos a nagycsoportosoknál részletes, mindenre kiterjedő vizsgálatot végez: látás, hallás, vizelet, magasság, testsúly stb.

Az ÁNTSZ rendszeres tisztasági ellenőrzéseket végez az intézmény területén.

Kulturális intézmények:

Művelődési házak, könyvtár, mozi, színház kínálatait állandó figyelemmel kísérjük.

Az óvodásoknak szóló rendezvényeken rendszeresen részt veszünk.

Rendőrség:

Ovi-Zsaru prevenciós program keretében szoros kapcsolatot alakítottunk ki a Komárom-Esztergom megyei rendőrség dolgozóival.

6. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

6. 1. Játék

Nevelési programunkban kiemelt szerepet kap a szabad játék, és annak mindenféle változata.

Elsősorban az óvodáskor klasszikus játéka: a szimbolikus és szerepjáték, amely utánzásra épül és a korosztályok legspeciálisabb tanulási formája.

Elfogadjuk, hogy a játék akkor fejleszthető, ha az önként vállalt, örömet adó, szabad tevékenység, melyben a gyermek állandóan informálódik, minden pillanatban ismereteket szerez, képességeket sajátít el, ezáltal egész személyiségében fejlődik, gazdagodik.

A szabad játék során a gyermek:

- Alá- és fölérendeltségében viselkedik,
- Gyakorolja a szokásokat, szabályokat,
- Megvalósul a kommunikációs fejlődése, fejlesztése,

- Önbizalma növekedik,
- Sikerélménye nő,
- „Szerepet” tanulhat.

A belülről indított játéktevékenység célja:

- A játék az egész óvodai tevékenységet fonja át.
- Gyermekünk önfeledten, nyugodtan játszassák ki élményeiket, feszültségeiket.
- A játékban fejlődjön az egész személyiségük.

Az óvodapedagógus feladatai

- Szeretetteljes, megértésen, elfogadáson alapuló, nyugodt légkör megteremtése.
- A játékhoz szükséges élmények felkutatása, és belső élmények megteremtése, barátságok bővítése, segítése.
- A hely és az idő maximális biztosítása.
- A jó szokásokkal, szabályokkal az értelmes rend megteremtése.
- Játékeszközök biztosítása a felmerülő igények alapján
- Szabad választási lehetőség biztosítása.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A játék külső céltól függetlenül, magáért a tevékenységért van, melyet az örömszerzés kísér.

A gyermek játéka olyan sajátos öntevékenysége, ami szabad akaratára épül, és általa érvényesül legtipikusabban és legsokoldalúbban a gyermek önkifejezése.

A játéknak, játékosságnak életünket át kell szőnie. A mi hivatásunk lényegét az képezi, hogy életének abban a szakaszában neveljük, fejlesszük a gyermeket, amikor a játék adja az alapját, a forrását, a helyszínét, a lehetőségét annak, hogy önállóságát, környezetéhez fűződő viszonyát, gondolkodását alakíthassuk, képességeit és személyiségét komplex módon fejleszthessük.

Azt valljuk, hogy szükség van az általuk kezdeményezett, irányított játéktevékenységekre is, mert a gyermekek igénylik a felnőttel való együttjátszást, a szabályok megismerését, begyakorlását.

A felkészülés elvi és gyakorlati oldala a következő:

- Játékeszköz biztosításának a módja.
- Szabályjátékok kiválasztása, folyamatos egymásra épülése.
- A játék újszerűségének érvényesítése.
- Egyéb „fejlesztő” játékok kiválasztása.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Az óvónő beszéde modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő.

Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok mintát adnak az artikuláció, szókinccs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát fejlesztő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

Játékba integrált tanulás:

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, cselekvésre, és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a gyermek.

Játékosan, szinte észrevétlenül tanul. A nevelési folyamat valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a gyermek.

A tanulási tevékenység esetén azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban.

Minden gyermek esetében egyéni képességeinek megfelelő feladatokról van szó, és a követelményeket is ehhez igazítjuk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Képesek megérteni játszótársaik elgondolásait, kialakul az együttjátszás igénye.
- Tudnak a szabályokhoz alkalmazkodni, azokat megalkotni.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről a közös játék érdekében.
- A játszócsoport tagjai között szoros kapcsolat alakul ki.
- Önállóak a játék megtervezésében, a szerepek megválasztásában, a játékszerek kiválasztásában.
- Képesek a bonyolultabb szabályjátékok megtanulására, és egymást is figyelmeztetik a szabályok betartására.

5. 2. Verselés, mesélés

Az irodalmi élményszerzés – a mese, a vers, a történet, az elbeszélés hallgatása – gazdagítja a gyermeki személyiséget, formálja az esztétikai, erkölcsi, közösségi érzelmeket, fejleszti az értelmi képességeket, kibontakoztatja a gyermeki világképet és nem utolsósorban az anyanyelvi és kommunikációs képességeket.

A tevékenység célja

- Irodalmi élményszerzés.
- Mese, vers irodalmi alkotások megszerettetése,
- Gyermek érzelmi nevelése, gátlások, szorongások feloldása,
- Közösségi magatartás formálása, erkölcsi normák elsajátítása,
- A dramatikus műfajoknál a komplexitás érvényesülése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Élménynyújtás;
- Életkornak megfelelő versek, mesék, irodalmi alkotások kiválasztása, a népi hagyományokat őrző anyag elsődlegességét szem előtt tartva;
- Mindennapos mesemondás;
- Szituációkhoz kapcsolódó versek, mondókák;
- Bábozáshoz, dramatizáláshoz megfelelő kellékek, díszletek, eszközök biztosítása;
- Szabad bábozás, dramatizálás a nap bármely szakában;
- Fantázia, képzelet szabad kibontakoztatása.

A mese és a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek. Az irodalmi alkotásokból szép szavakat tanul a gyermek, amit beleszöhet mindennapi beszédébe. A mesék, versek szövegéből megismeri egy gondolatnak sokféle nyelvi kifejezését.

Óvodás korban a mese segítségével fejlesztjük az összefüggő, folyamatos beszédet. Felkészítjük gyermekeinket arra, hogy a jól ismert, sokat hallott meséket visszamondják.

A gyermek reprodukív fantáziája segítségével feleleveníti a már ismert mese történéseit, miközben alkalmazza beszédében a nyelvi fordulatokat, a mese nyelvi formáit. Produktív fantáziája segítségével kiegészíti a hiányzó szövegrészeket, megalkotja a kommunikatív eszközöket.

A gyermekek önálló mesemondásának nevelőértéke nagy:

- Folyamatos beszédre nevel
- Ösztönöz a választékosabb kifejezések megválasztására
- Feloldhatja a beszédgátlást.

A gyermeket megtanítjuk arra, hogyan lehet mesélni, ehhez:

- Többször ismétljük a mesét;
- Kezdetben csak egy kis, rövid részt próbálunk felidézteni;
- Rövid mesét választunk;
- Először azok mesélhetnek, akik jó mesélők;

- Hozzá szoktatjuk őket, ahhoz hogy a gyengébben mesélőket is figyelmesen meghallgassák.

Korcsoportonkénti irodalmi anyag

3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, ismert költőink rövidebb verseiből állítjuk össze. A mesék válogatásánál törekszünk arra, hogy könnyen érthető, egyszerű cselekményű legyen (láncmesék, állatmesék).

Év végére: 10-12 mondókát, verset

8-10 mesét ismernek.

4-5 évesek: a mesék már lehetnek kicsit bonyolultabb szerkezetűek is. Szerepelhetnek állatmesék, népmesék, realiztikus mesék, mai magyar írók modern meséi is. Helyet kapnak a névcsőfolók, kiolvasók, humoros, tréfás versek.

Év végére: 10-15 mondókát, verset

10-15 mesét ismernek.

5-6-7 évesek: Az óvónő rengeteg mese közül választhat, az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, realiztikus meséken át beépülnek a tündérmesék, tréfás mesék, műmesék is. A hosszabb meséket folytatásokban hallgatják.

Év végére: 15-20 mondókát, verset

15-20 mesét ismernek.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallgatást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes kiejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg.

A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

6. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti érdeklődésüket, megalapozza a zene befogadására való képességüket. Fontos zenei hallásuknak, ritmusérzékelésüknek, harmonikus, szép mozgásuknak a fejlesztése. A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia.

A feladatok sikeres megoldása elősegíti a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermekek biztonságérzetének a növekedését, gátlásaik feloldását, közösségi magatartásuk kedvező alakulását, esztétikus, rendezett mozgásuk kialakulását.

A tevékenység célja

- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A népdalok éneklése és a népi játékok a hagyományok megismerését segítsék.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, ami megalapozza a művészeti nevelés ezen ágát. (Zenét szerető és értő muzikális személyiség megalapozása.)

Az óvodapedagógus feladatai

- Az énekes játékok bő ajánlásából ki-ki rész céljainak megfelelően válogasson, szem előtt tartva a gyermekek igényeit, fejlettségi szintjét, érdeklődését
- A zenehallgatási anyag igényes kiválasztása után rendszeres zenei élményhez juttatás
- Készségfejlesztéssel a zenei alapfogalmak megismertetése

1. Korcsoportonkénti zenei anyag

3-4 éves korú gyermekek legjobban az ölbéli játékokat kedvelik, hiszen itt közvetlen kapcsolatba kerülhetnek a biztonságot nyújtó felnőttel, de nagyon szeretik az utánzó, játékos mozdulatokkal kísért dalos játékokat is. Néhány műdal az óvodai ünnepekre szerepeljen az ő repertoárjukban is. Később a néhány mondóka mellett összetettebb

mozgásanyagú dalos játék is megjelenhet, melyeknél figyelembe vehetjük a gyermekek spontán mozgás-megnyilvánulásait is.

Az 5-6-7 éveseknek válogathatunk indulókat, tréfás csúfolókat, szerepcserés, kapus, leánykérő, felelgetős játékokat, melyeket nagyon kedvelnek. Az óvodapedagógusnak a gyermekek zenei fejlesztése érdekében kitűzött célt szem előtt tartja, és ahhoz a legjobb dalanyagot választja ki, és sokszor eljátsszák, a gyermekek kívánságainak megfelelően. A választást sok minden befolyásolja: cél, hangterjedelem, időszerűség, gyermekek igénye és befogadóképessége, stb.

A nap bármely szakában minden helyzetben a gyermekektől is kiindulhat a kezdeményezés, melynél feladatunk, hogy támogassuk, segítsük azt. Az énekes játékok bővítik gyermekeink szókincsét, megéreztetik velük nyelvünk szépségét.

2. A zenehallgatási anyag igényes kiválasztása után rendszeres zenei élményhez juttatás

A zenehallgatásban az óvodapedagógus éneke példa, a művészeti nevelés szempontjából igen fontos, hisz a gyermeket önálló éneklésre serkentheti. Hangszerjáték során látja az előadó mozgását, arcjátékát, így érdeklődését, figyelmét jobban ébren tartja, mint a gépi zene. Erősíti a dalismeretet, alkalmat ad a szöveg nélküli dal megfigyelésére, ami a dalfelismerést készíti elő, s a hallásfejlesztést segíti. A hangszerjátékos kézmozdulatai a ritmusérzékelését adja, s közös éneklésre, mozgásra serkent.

A zenemű hatására a gyermekekben érzelmek keletkeznek (öröm, bánat, stb.). Minél több zenét hallanak, annál inkább muzikálisak lesznek. Ennek során fejlődik a zenei megértő képességük, s megtanulják érzelmeiket kifejezni.

Sok magyar népdalt éneklünk a gyermekeknek, de hallanak műzenét, altatókat, klasszikus zenét, rokon és más népek dalait is. A különböző tevékenységekhez gyakran kapcsolunk zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek lehetőségük nyílik rövid hangszeres zene és kórusmuzsika meghallgatására is.

Óvodánkban hagyománya van az iskolások hangszeres bemutatójának, énekes hangversenyének, melyet évente kétszer megrendezünk. Hangszeren játszó szülők, óvodapedagógusok kórusa színesíthetik a programot.

3. Készségfejlesztéssel a zenei alapfogalmak megismertetése

3-4 éves korban:

- 5-6 rövid mondóka,

- 6-8 ölbeli játék, énekes játék,
- ritmus 2/4-es ütemben.

Hallásfejlesztés:

- magasabb-mélyebb reláció oktáv távolságban, térben mutatva,
- halkabb-hangosabb felismerése beszéden, éneken, zörejen,
- hangszínek megfigyelés: 2-3 élesen eltérő zörej, hangszer és egymás hangjának megfigyelése.

Zenehallgatás:

- több óvónő által előadott éneklés, hangszeres játék meghallgatása.

Ritmusérzék fejlesztés:

- egyenletes lüktetés, játékos mozdulatokkal kísérvé.
- dob használata

4-5 éves korban:

- 4-5 új mondóka,
- 10-12 énekes játék, gyermekdal,
- ritmus: 2/4-es ütemben

Hallásfejlesztés:

- magasabb-mélyebb reláció:
- két fokozatban, oktáv és kvint távolságban,
- dal kezdőhangjának megváltoztatása,
- halkabb-hangosabb
- énekeljenek, beszéljenek, tapsoljanak, halkan-hangosan, (önállóan is)
- éneklési készség fejlesztése-gátlások leküzdése

dallamfelismerés:

- jól ismert dalok felismerése szöveg nélkül, dúdolásról vagy hangszerről,
- az ének dallamvonalának rajzolása a levegőben,

hangszínelismerés:

- egymás hangjának és finomabb zörejek felismerése.

zenehallgatás:

- néhány perces figyelem éneklésre, hangszeres játékokra a nap bármelyszakában, tevékenységhez kapcsolva.

Ritmusérzék fejlesztés:

- egyenletes lüktetés, dalok, mondókák ritmusának kiemelése,

- gyorsabb-lassabb beszéden, éneken,
- dob és háromszög használata,
- népi ritmushangszerek megismertetése, gyermeki használata.

5-6-7 éves korban:

- 3-4 új mondóka,
- 15-16 énekes játék,
- 3-4 alkalmi dal,

Hallásfejlesztés:

- éneklés csoportosan és egyénileg, önálló indítással,
- magas-mély relációk: 3 fokozatban (oktáv, kvint, terc),
- halkabb-hangosabb, gyorsabb-lassabb fogalompárok gyakorlása,

dallamfelismerés:

- kezdő, vagy belső motívumról,

Zenei alkotókészség fejlesztése:

- egyéni éneklés kitalált dallammal, szöveggel,

Hangszínek megfigyelése:

- zörej és zenei hangok, egymás hangjának felismerése,

Zenehallgatás:

- hosszabb dal, vagy hangszeres mű figyelmes végighallgatása,
- lehetőséget adni a gyermekeknek xilofon, furulya játéokra, amelyen néhány hangból álló gyermekdalt próbálhatnak eljátszani,
- Halljanak óvónők által előadott kánont, többszólamú dalokat.

Ritmuszérék fejlesztés:

- egyenletes lüktetés és dalritmus különbsége,
- dalfelismerés ritmusról,
- dob, háromszög, cintányér használata,
- egyszerű táncos lépések elsajátítása.

4. Pedagógus önképzés

- hangszertudás javításával,
- énekrepertoár bővítésével, zenei műveltség fejlesztésével,
- szakmai továbbképzéseken való részvétellel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekeknek örömet jelent a közös éneklés, játék.
- Mernek, szeretnek és képességeiknek megfelelően énekelnek önállóan és közösen egyaránt.
- Képesek a zenei élmény befogadására, élvezetére.
- Ismerik a zenei alapfogalmak közül: magas-mély, halk –hangos, gyors-lassú, stb.
- A képességfejlesztés területén önmagukhoz képest folyamatosan fejlődnek.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

6. 4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Hisszük, hogy minden gyermek vonzódik a vizuális tevékenységek adta lehetőségekhez, melynek jóvoltából fejlődik kreatív személyiségvonása, felszabadultan tud felfedezni, csodálkozni.

A tevékenység célja

- A gyermek élmény-és fantáziavilágának, szabad önkifejezési lehetőségeinek felkínálása.
- A gyermek tér – forma - színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A vizuális kultúra átadásának, elsajátításának folyamatában a vizuális képességek fejlesztése, a vizualitás együttes megvalósítása.

- A gyermekek a vizuális nyelv eszközrendszerét megértsek, s ezáltal a vizuális kommunikáció révén képesek befogadni az alkotásokat.

Az óvodapedagógus feladatai

- A tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- Sokszínű tevékenységformák felkínálása, a technikák gazdag választékának biztosítása.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése: téma, hely, idő, eszköz.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására
- A 3-7 éves korban tervezhető alkotó tevékenység tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó tevékenységének tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése:

3-4 évesek:

Lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók. A gyermekek bevonásával megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat.

Képeket alkothatnak festéssel, zsírkrétával, papírra ragasztással, agyagba-homokba karcollással, nyomattal, stb.

Plasztikai alakítás:

- Megismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, stb.

Építés:

- Megismerkednek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

4-5 évesek:

Segítjük a gyermekeknél szándékosan megjelenő szándékos képalakító tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez kifejezőbb, legmutatósabb technika kapcsolását. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formában, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Nagyon szeretnek fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget biztosítunk.

Plasztikai munka során

- képesek lehetnek a formák tagolására. Tudjanak játékhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használhatnak különböző formájú textilt, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Építés során

- próbálkozhatnak a tér variálásával, a tér beépítésével, és az építés részleteinek kimunkálásával.

5-6-7 évesek

Az alkotó –együttműködési készségét fejlesztjük, és segítjük kibontakozni a képi, plasztikai, környezetalakító és a tárgykészítő cselekvés közbeni képességeiket.

Képalakítás során

- a gyermekek minél többször alkothatnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket. (Pl. batik, kollázs, plakett, viaszkarc, lenyomatok, stb.)
- A saját élményen alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is.
- Alkalmazhatnak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, megjelenítenek formákat, színeket egyéni módon.

Plasztikai munka során

- is megjelenik a közös térbeli, több alakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, stb. formájában.

Egyénileg dolgozhatnak kisméretű szövőkereten. Kialakítjuk a gyermekekben az ajándékkészítés igényét.

Segítjük őket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

A gyerekek megtervezői és kivitelezői lehetnek a környezetalakító munkának.

Vizuális technikák által segített képességfejlesztés:

Képalakítás célja:

- A vizuális nyelv, a képi megjelenítés elemeinek (vonal, folt, szín), kompozíciós eljárásainak megismerése.
- A látási érzékenység, készség és érzelmi nyitottság formálása.

A képalakítás technikai lehetőségei:

- Rajzolás
- Festés
- Képalakítás nyomatokkal
- Karcolás
- Kollázs, montázs
- Díszítés
- Képalakítás egyéb technikával
- Ragasztott foltok készítése
- Mozaik kép papírtépéssel, vágással

Plasztikai munkák anyagai:

- Homok
- Agyag
- Plasztin (gyurma)
- Sógyurma
- Mézes kalács
- Gipsz
- Só
- Gyertya
- Papírmasé (Kasír)

Kézimunkák technikai lehetőségei:

1. Papírvarázs

- origami,
- mobilok,
- bábok papírból,
- díszlet 3 dimenzióban,
- papírsárkány.

2. Alakítás a természet kincseiből:

3. Fűzés, gyöngyfűzés

4. Fonás, szövés, körmönfonás

- madzagszövés,

- szövőkeretes,
- szalmafonás,
- gyékényfonás.

5. Nemezelés

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Képalakításban, képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Megfelelően tudják használni a tevékenységükhöz szükséges eszközeiket.

6. 5. Mozgás

Az óvodáskorú gyermekek lételeme a mozgás. Nincs szüksége külön motivációra, hiszen képtelen nem mozogni. A fejlődésnek ez az időszaka, mikor legintenzívebben, minden külső kényszer nélkül fejleszthető a mozgáskultúra. Ez nem csak a testi nevelés szempontjából fontos, mert a mozgás a beszéd és a gondolkodás fejlődésének, az önismeretnek, a reális énkép kialakulásának alapja.

A tevékenység célja

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, alkalmazkodó és tájékozódó képességének fejlesztése, a szabad mozgáskedv megtartása mellett.

Az óvodapedagógus feladatai

- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében, az egyéni képességek és szükségletek figyelembe vétele.
- Az udvar maximális kihasználása a mozgásra (kocogás, futás, mászás).
- A zene és a természetes mozgás összekapcsolása.
- A csoportszobákban olyan eszközök biztosítása, amelyeken a gyermekek természetes mozgásukat fejleszthetik.
- A szülőkkel együtt sportprogram szervezése.
- A társra figyelés képességének fejlesztése.

Szabad mozgás lehetőségei:

A természetes környezetben történő szabad mozgás semmivel sem pótolható. A szabad próbálkozások sikeresen és sikertelenül végrehajtott cselekvések az elsődleges feltételei annak, hogy a gyermek alkalmassá váljon a váratlan helyzetben való biztos mozgásra. A természetes környezet által biztosított lehetőségek felhasználása mellett szükség van arra is, hogy a gyerekek a csoportszobában és az udvaron a különböző mozgásformákat kedvük szerint gyakorolhassák, kipróbálhassák önmagukat, felfedezhessék testük összes lehetőségét.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység és a megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. Mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez tervezzünk.

3-4 éves gyermekek irányított mozgástevékenységei:

- nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt (mászás, csúszás, kúszás);
- játszanak ugrásgyakorlatokat (szökdelés, le-fellépés padra, leugrás, futás különböző irányban);
- ismerkedjenek meg dobásokkal, labdagyakorlatokkal;
- guruljanak a test hossz tengelye körül;
- játszanak minél több egyensúlyozó játékot.

4-5 éves gyermekek irányított mozgástevékenységei:

- ugrásgyakorlatok fejlesztése (padra fel-leugrás, szökdelések);
- próbálják a célba dobást-minél többször játszanak labdagyakorlatokat;
- gyakorolják a csúszást, mászást, kúszást, talajon és szőron;

- gurulóátfordulást és a kézállás előgyakorlatát is gyakorolják;
- a gyerekek játszanak egyensúlyozó játékokat vízszintes és rézsútos szeren;
- kapjon kiemelt szerepet a szem-kéz; szem-láb koordináció differenciálódása.

5-6-7 éves gyermekek irányított mozgástevékenységei:

- végezzenek ugrásgyakorlatokat (szökdeljenek páros lábon haladással);
- gyakorolják a magas-és távolugrásokat;
- dobjanak egykezes, alsó-és felső dobással célba;
- gyakorolják a különböző futásokat, váltó-és sorversenyeket;
- játsszanak labdagyakorlatokat, vezessék a labdát járás és futás közben;
- ismerjék a gurulóátfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást;
- végezzenek támaszgyakorlatokat (pók, rák, talicska);
- egyensúlyozzanak padon járással (fej, láb és karmozgással összekötve).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, futni. Igényükké válik a mindennapos mozgás, edzettek, terhelhetőbbek lesznek.
- Nagy mozgásuk és finommozgásuk harmonikus, összerendezett, térbeli tájékozódásuk jó, egyensúlyészlelésük finomodik.
- Személyiségük optimálisan fejlődik, önbizalmuk, magabiztosságuk, kitartásuk, küzdőképességük nő.
- Növekszik feladattartásuk, együttműködésük, szabálytudatuk.

Mozgás és tartásjavító torna

A civilizációs ártalmak nem csak az öt alapérzékelés tökéletes működését veszélyeztetik, hanem a testérzékelési képességet is.

A mozgásszegény életmód, a túlzott követelménytámasztás, a nem megfelelő tárgyi feltételek az okai annak, hogy már a legfiatalabb korosztálynál is megfigyelhetőek a mozgásszervi deformitások.

Szerencsére az elváltozások ebben a korban még visszafordíthatók, megszüntethetők, megelőzhetők.

Ezért nagy gondot fordítunk a gyermekek helyes testtartására és egészséges lábboltozatára. Lábtornát és tartásjavító játékokat szervezünk, és a mindennapi mozgásba is beépítjük a (helyes légzés, nyújtás-lazítás, karmolva járás, stb.)

(1.sz.melléklet)

A tevékenység célja

- Az érzelem, a funkciók, az izomérzet fejlesztése annak érdekében, hogy a gyermek megszeresse a mozgást.
- Saját ütemében fejlődjön úgy, hogy a preventív torna a gyermekek számára ne kudarc, hanem örömforrás legyen.

Az óvodapedagógus feladatai

- Kialakítani, illetve megőrizni a kívánatos harmóniát a testi-lelki funkciók között.
- A helyes testtartás megéreztetése, az ehhez szükséges gyakorlatok kialakítása.
- A hátizmok és a gerincoszlophoz tartozó izomcsoport megerősítése.
- A helyes légzés megéreztetése.
- Speciális mozgásfejlesztő eszközök folyamatos biztosítása (labdák, szalagok, gumikötelek, stb.)
- A nagy mozgástér lehetőségének megteremtése.
- A család bevonása a prevencióba.
-

A fejlesztés területei

A szervezet sokoldalú arányos fejlesztése

- az elváltozások deformitások javítása differenciáltan és egyénre szabottan (törzsizomzat sokoldalú arányos fejlesztése, alsó – felső végtagok sokoldalú arányos fejlesztése)

(2.sz. melléklet)

Testi képességek fejlesztése

erő

- izomcsoportok fejlesztése, erősítése (pl.: gerinc deformitásoknál hason fekvésben törzsemelés hátra vagy törzshajlítás, hátizom erősítését szolgálja; hanyatt fekvésben a lábmozgásokkal kapcsolatos gyakorlatok, hasizom erősítését szolgálja)

állóképesség

- szakaszos terhelési formák egyénre szabottan differenciáltak;
- aktív pihenők beiktatása;
- hosszabb ideig végzett pl. mászások, kúszások, csúszások;

(pl.: két kör futás – egy kör séta)

gyorsaság

- káros mozgásanyag (pl.: gyors rajtolás, futóverseny)

Mozgáskészség fejlesztése

- kezdetben azonos körülmények között végezzék a gyakorlást / jártasság szintjén/
- (pl.: mászás talajon, ha a gyermek hibátlanul végzi, rátérhetünk a változó körülmények közötti gyakorlására / készségszint / mászás létrán, kötélén.

Mozgásműveltség fejlesztése

- mozgás jártasságok, készségek kialakítása;
- mozgások, cselekvések gazdagítása pl.: eszközökkel;
- mozgásos cselekvés szép kivitelezése pl.: gyakorlás során.

A mozgásigény felkeltése, kielégítése

Az előbb felsoroltakból következik, hogy a mozgásigényt fel kell kelteni és ki kell elégíteni. A gyermekek számára válják biológiai és kulturális szükségletté a mozgás, a szervezet teherbíró képessége fejlődjön, tegye lehetővé az egészséges életmód szokásainak kialakítását.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek megismerkednek izmaikkal, elsajátítják a lazítást, feszítést úgy, hogy testük jól érezze magát.
- Megtanulják a helyes légzést.
- Megtanulnak helyes kapcsolatot kialakítani saját testi-és lelki funkcióik között.

6. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinknek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adjunk lehetőséget. Azokat a módszereket alkalmazzuk elsősorban, amelyek igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, cselekvésre és észlelésre épülnek. Törekszünk arra, hogy amit csak lehet a természetben, élőben figyeltessük és tapasztaltassuk meg.

A tevékenység célja

- A gyermek aktivitása és érdeklődése során a szűkebb és tágabb emberi és tárgyi környezetét felfedezze, azzal pozitív érzelmi viszonyt alakítson ki.
- Miközben felfedezi környezetét olyan tapasztalatokat gyűjtsön, melyek segítik abban, hogy életkorának megfelelően biztosan, minél könnyebben eligazodjon, tájékozódjon.
- A természeti-tárgyi világ megőrzése, emberi alkotásoknak a védelme során a környezet-és természetvédelem megalapozása.
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek a birtokába juttatni a gyermeket: ismerjék fel a mennyiségi, alakú, nagyságbeli, tér-és síkbeli viszonyokat.

Az óvodapedagógus feladatai

- A közvetlen és tágabb környezet megismertetése, megszerettetése és megvédése a gyermek életkorának megfelelő szinten. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatban, és a környezet alakításában.
- A tágabb környezet feltárása gyermeki igény szerint. (Pl.: felnőtt munkája, szülők munkahelyének meglátogatása.)

- Játékos tevékenységek, közös séták, kirándulások szervezése, spontán tapasztalatszerzési lehetőségek kihasználása.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyermekek kíváncsiságából, felfedezésvágyából fakadó igényeinek kielégítése, sokoldalú tapasztalatszerzéshez juttatása.
- Komplex tevékenységek biztosítása a külső világ tevékeny megismeréséhez. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése, a közvetlen tapasztalat-és ismeretszerzés során.
- Néphagyományok, a családi tárgyi kultúra beépülése, értékeinek megismerése.

A 3-6-7 éves korban tervezhető külső világ tevékeny megismerés tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

3-4 évesek:

A gyermekek megismerkednek és megszeretik az óvoda, belső és külső környezetét. Szabadidejükben sokat tartózkodnak a természetben, szabad levegőn. Közben tapasztalaton alapuló ismereteket szereznek, gyűjtőmunkát végeznek:

- öltözködés, időjárás összefüggései
- 2-3 gyümölcs (neve, fogyasztás módja)
- 2-3 virág (szín, illat, szépség)
- 2-3 zöldségféle (alak, szín, íz)
- 3-4 állat (külső jellegzetességei, hangja)
- környezetük tárgyainak színei (alapszínek)

Megismerkednek az intézményen belüli és környezetükben található esztétikai alkotásokkal.

4-5 évesek:

- A gyermekek tapasztalatainak bővülése, élményszerző sétáinak gyarapodása, a gyűjtőmunkák gazdagodása, differenciálása jellemzi ezt az életkort.
- Megismerkednek az óvoda környezetében lévő társintézményekkel bölcsőde, iskola munkahelyi lehetőségekkel (tűzoltóság, orvosi rendelő, szolgáltató üzletek, vasútállomás).
- Beszélgetés a családról (család neve, otthona, családtagok, lakcím, családdal átélt események)

- Testünk (ápolásának szükségessége, az orvos gyógyító munkájának fontossága)
- Közlekedés (közvetlen élmények alapján gyakorolhatják a gyalogos közlekedés szabályait, a személy- és teherszállításra alkalmas járművek megfigyelését)
- Évszakok – időjárás - öltözködés – természet változásai, szépségei (ezek megfigyelése, összefüggések meglátása, tapasztalása, kísérletezés)
- Virágok, állatok, madarak, bogarak (3-4 féle) tulajdonságainak megismerése
- Gyümölcsök, zöldségek (növekedésük, érésük megfigyelése, piac-látogatás, zöldséges bolt, családi kiskert látogatása csoporttal)
- Különböző évszakokban folyó munkálatok az óvoda udvarán (halastavunk gondozása, virágtálak ápolása, őszi és tavaszi kerti munkálatok, téli élmények)
- Házi állatok, vadonélő állatok (3-4 fajta) valóságban, képen, videófilm megtekintése, látogatás családokhoz
- Színismeret bővítése (kiegészítő színek közül 2-3 szín)
- A gyermekek tapasztalatszerzés kapcsán megismerkednek a környező valóság formáival, és mennyiségi viszonyaival (megismerő és problémamegoldó tevékenységek biztosítása – gömbölyű, szögletes, háromszög alakú)
- Tárgyak, személyek szétválogatása, összehasonlítása, sorba rendezése meghatározott tulajdonságok alapján
- A gyermekek választhatják meg a rendezési szempontokat, spontán kezdeményezések alkalmával, a nap bármely szakában
- Számfogalom előkészítése (halmazok 6-8 számkörben)
- Tapasztalatok a geometria körében (négyzet, háromszög)
- Tájékozódás térben és síkban (bal-jobb, alatt-fölött)

5-6-7 évesek:

- A gyermekek tapasztalatainak, élményeinek gazdagodása jellemzi ezt az életkort az óvoda tágabb környezetében, a város adottságainak megismerésében.
- Családról szerzett ismeretek megjelenítése, a valós élethelyzetek szimulálása, illetve szerepjátékban történő eljátszása.

- A gyermekek szokásává válik a helyes köszönés, ismerik formáit, bemutatkoznak, ismerik a megszólítás, véleménynyilvánítás helyes stílusát.
- Ismerik lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Más felnőttek munkáját is ismerik (postás, orvos, rendőr, fodrász, szerelő, dajkák, konyhások, udvari kertész)
- Testünk részeit megnevezik, funkcióikat, védelmét, ápolását ismerik.
- A gyalogos közlekedési szabályokat élményszerző séták kapcsán, folyamatában, játékokban ismerik.
- Szárazföldi-, vízi-, légi járművek, szállító eszközök, megkülönböztetett járművek közül 10- 12 félért ismernek. A közlekedés irányítását megfigyelik (rendőr, vasúti forgalomirányítás)
- Napszakok megnevezése, szimulációs játékokban történő megjelenítése készségi szinten történik.
- Évszakok jellemzői, változásai, összehasonlítása, lényeges különbségeinek megfigyeltatása, tapasztalatok gyűjtése, kísérletezés jellemzi ezen tevékenységeket. Fontos az aktuális élménylehetőségek kihasználása (levélgyűjtés, hóember építése, virágápolás, pancsolás - vízhez szoktatás).
- Megismernek néhány újabb (2-3) ház körül élő és vadállatot (hasznuk, csoportosításuk, élőhelyük).
- Helyi földrajzi adottságaink, Tatra megismerése séták, kirándulások során.
- Ismert színek bővítése, világosabb és sötétebb árnyalatai, színkeverés, színemlékezet.
- A tárgyakat megszámlálják a 8-as számkörben, összehasonlítják mennyiség, nagyság, forma és szín szerint. Sorszámneveket gyakorolhatnak a 8-as számkörben.
- Halmazokat hoznak létre, bontanak, összehasonlítanak (több-kevesebb-ugyanannyi), párosítanak.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, megértik a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, síkban és térben).
- Tárgyak összemérése magasság, hosszúság, szélesség, vastagság szerint.
- Ellentétpárok : hosszú-rövid, magas-alacsony, kövér-sovány.
- Játék a tükörrel, szimmetrikus alakzatok létrehozása.

- Beszédhelyzetek, matematikai összehasonlítások során egyszerű megállapítások megfogalmazása: pl.: több-kevesebb, ugyanannyi.
- A gyermekek aktívan részt vesznek környezetük (csoportszobájuk, öltözőjük) esztétikusabbá tételében és annak megóvásában, megbecsülésében.
- A közösen szervezett óvodai rendezvényeken – Hulladékgyűjtő nap, Föld Napja, Környezetvédelmi Világnap – aktívan részt vesznek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Nagy örömmel, tevékenyen töltik szabadidejüket a természeti környezetben.
- A gyermekek közvetlen élménnyel tapasztalaton alapuló ismereteket szereznek a természetről, évszakokról melyhez érzelmi szálak kötik.
- Tudják születési helyüket, idejüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Ismerik a környezetükben élő állatokat (4-5), vadállatokat (2-3), madarakat (2-3), bogarakat (2-3), az évszakok legjellemzőbb növényeit.
- Biztonságosan eligazodnak szűkebb és tágabb környezetükben: otthon, óvoda épülete, udvara.
- Ismerik a közlekedési eszközöket (10-12), gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a névutókat: alatt, fölött, mögött, előtt, között.
- Felismerik a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket: több, kevesebb, ugyanannyi, hosszú, rövid, alacsony, magas, könnyű, nehéz.
- Kialakul mennyiségi fogalmaik a nyolcas számkörben.
- Szín-forma felismerésük (alapszínek, négyzet, téglalap, kör, háromszög) megfelelően kialakul.
- Felfedezik a természetben a mindig változó szépségeket, gyönyörködni tudnak abban.
- Kialakul az igényük az esztétikus környezet, természet megóvására.

6. 7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenységek.

A tevékenység célja

- Az önként végzett, játékos tevékenységek során olyan készségek, képességek, tulajdonságok alakulnak ki, amelyek segítik a szabálytudat kialakulását.
- Szívesen vesznek részt a közösségért végzett tevékenységekben is.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek munka jellegű tevékenységeinek megtervezése, a feltételeinek biztosítása.
- Megismertetjük a gyerekekkel a munkaeszközöket, azok megfelelő használatát, a munka menetének sorrendjét.
- Megteremtjük az önálló munka lehetőségét, amely hozzájárul, hogy a gyerekek minél többször át tudják élni a munka örömét.
- Olyan munkára kérjük meg a gyermeket, amelyet megerőltetés nélkül képes elvégezni.
- Pozitív értékeléssel buzdítunk, segítjük a gyereket az adott feladat jobb megoldásában, kedvet ébresztünk a további munkához.
- Az együttesen végzett munka, a közösen elért eredmények segítik a baráti kapcsolatok alakulását.

3-4 éves korban

- figyelemmel kísérik az élősarok növényeinek, állatainak gondozását.
- Az óvónővel közösen részt vesznek a rügyeztetésben, csíráztatásban. Közösen elvetik a magvakat, részt vesznek gondozásában, figyelik a magvak fejlődését.
- A kerti munkában segítenek a falevelek összegyűjtésében. – Tavasszal megfigyelik a veteményezést, gyomlálást, öntözést.

- Az óvónővel együtt végzik az alkalomszerű munkát.
- Erejükhez mérten vegyenek részt a csoportszoba rendjének fenntartásában: a játékeszközöket, a játék után és a szétszórt játékokat a helyére teszik segítséggel.

4-5 éves korban

- A közösségért önként vállalt munka végzésével olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében. Egy-egy gyermeknek elegendő, de teherbírását meg nem haladó feladata legyen, amelyet örömmel, szívesen és eredményesen végez el.
- Elsősorban az étkezéssel kapcsolatos feladatokat végezik el a gyerekek: felterítik az asztalterítőt, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket. Étkezés után leszedik és összehajtják a terítőt felnőtt segítségével.
- Alkalomszerű munkákat is végezhetnek: segítenek a terem rendjének kialakításában, részt vesznek a csoportszoba díszítésében, segítenek társaiknak az öltözködésben, az óvónő megbízatásait teljesítik.
- Az óvónő vezetésével lehetőség van az élősarok gondozására, az állatok etetésére.
- Részt vesznek a kerti munkában, segítenek a lehullott levelek összegyűjtésében a méretüknek megfelelő kerti szerszámokkal.

5-6-7 éves korban

- Önállóan végzik a gyermeki munkát. Nagyobb önállósággal, felelőséggel látják el feladataikat. Fokozatosan bővítik a tennivalókat, megbeszélik a feladatvégzés módját, közösen osztjuk el a munkát.
- Törekszünk arra, hogy a gyerekek maguk is észre vegyék, milyen munkára van a környezetükben szükség. Növény-és állatgondozásban a gyerekek önállóan is elláthatják feladataikat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Az önkiszolgálásban minden gyermek magabiztos
- A gyermekek szeretnek közösen tevékenykedni, egymásért is feladatot végezni.

- Az étkezések során önállóan is el tudják végezni a terítést, a társak kiszolgálását.
- Egyéni, alkalmoszerű megbízásokat szívesen vállalnak.
- Növény-és állatgondozásban szívesen vesznek részt.
- Igényükké válik a környezetük tisztaságának, rendjének megőrzése, ebben maguk is tevékenyen részt vesznek

6. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A 3 - 7 éves korú gyermek cselekvésein, érzékszervi mozgásos, tapintásos érzékelésen keresztül tanul.

Az óvodapedagógus feladatai

Új ismereteket nyújtunk, gyakoroltassuk a meglévő készségeket, rendezzük a gyermek ismereteit és újabb készségeket alakítsunk ki.

Mindezen keresztül fejlesztjük a gyermek gondolkodását, tanítsuk meg bizonyos feladatok megoldására, a helyes cselekvésre.

A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív egyéni, fejlesztő értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

A tanulás folyamatos, amely az egésznapos életet áthatja, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése

Személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a tanulást az óvodapedagógus.

A tevékenység célja

Az óvodás gyermekek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái

- cselekvéses tanulás
- utánzásos, minta és modellkövetés
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- gyakorlati kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, felfedezés
- óvónők által irányított megfigyelések sora, tapasztalatszerzés a mindennapokban.

7. Inkluzív nevelés

- A gyermek joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak, készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- Minden gyermeket a maga szintje, képessége szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- Folyamatos visszacsatolás, nyomon követés.
- Differenciálás (módszer, eszköz, cél, feladata, munkafolyamat).
- A gyermek megfigyelése elsődleges.

7.1. Integráció a sajátosságok megőrzésével, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Kivételes képességű, tehetséges gyermekek:

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, nyelvi stb.)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés:

A tehetség felismerése:

- a tehetségnevelés-tehetségfejlesztés-tehességgondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik,
- a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet.

A tehetségfejlesztés módjai:

- **gyorsítás, léptetés** (a tehetségesek egy év alatt több év anyagát végzik el)
- **elkülönítés, szegregáció** (külön tanulnak, más tehetségesekkel)
- **gazdagítás, dúsítás** (a tehetséges gyermekek a normál oktatásban tanulnak, de a tanulás bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában vagy az óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben)

7.2. Individualizálás

Az óvodai nevelésben az életkori szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek közötti meglévő különbségekre irányul a figyelem.

Az individualizáló nevelés, fejlesztés, olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal.

Az individualizáció nevelés érdekében az óvodapedagógus érzékenyen reagál a különbségekre. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartása modell értékű a gyermekek számára is.

Az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget, és ösztönöz az együttműködésre, támogatja a gyermekek szocializációját. Ez utóbbit is az egyéni sajátosságok ismeretében segíti, eltérő módszerekkel, különböző, egyénre szabott mértékben.

Az individualizálás áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét.

7.3. Differenciálás

A gyermekek közötti különbségekhez fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás a differenciálás. Pedagógiai szemlélet és pedagógiai módszer.

A differenciálás történhet:

- eszközzel,
- technikai megoldásokkal,
- tartalommal,
- szervezeti kerettel,
- munkaformákkal,
- képességszintekkel.

Egy adott gyermekcsoportban a gyermekenkénti fejlődési szintekhez való alkalmazkodás alapja a gyermekismeret.

Az óvodapedagógusok minden feladathelyzetben, több fokozatban, minőségben terveznek, és biztosítják a gyermekek döntési, választási lehetőségét.

Ha a gyermek az általa választott szintet teljesíti, sikerélménye lesz, mely továbblépésre ösztönzi.

Szükséges a tudatos tervezőmunka, melyben érvényesíthető a differenciálás.

8. Interkulturális óvodai nevelés

„A gyermekek – ideértve a menekült gyermekeket is – a jövő letéteményesei. Különleges védelemre és gondoskodásra van szükségük, hogy képességeiket kibontakoztathassák.”

A magyar közoktatásban mind nagyobb számban vannak jelen nem magyar állampolgárságú gyermekek. Óvodáztatásukra ugyanazok a törvények vonatkoznak, mint a magyar kisgyermekekre. A nevelőmunkát befolyásolja még a családok magyarországi tartózkodásának célja, jövőbeni terveik.

Sikeres óvodai, iskolai, majd társadalmi előrehaladásuk leginkább a pedagógusok attitűdjétől és óvodában folyó pedagógiai szakmai munkától függ.

Ez az interkulturális program megteremti azokat az alapokat, amelyekre a későbbiekben támaszkodni lehet.

Az interkulturális nevelés formái:

- Óvodánk minden csoportjában lehetőség van a migráns gyermekek fogadására.

- Kiemelt a magyar nyelv és kultúra megismerése, elsajátítása, illetve a közös nevelés során a más ajkúak nyelvéhez és kultúrájához való nyitott és megértő magatartás kialakítása.
- Az interkulturális program életkoronként más-más sajátosságokkal bír.
- A migráns gyermekek egyéni fejlesztési terv szerinti nevelése a többi kisgyermekkel együtt, egy csoportban, onnan nem kiemelve zajlik.
- A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembevételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelményeknek megfelelően, játékos módszerekkel, tevékenység és munkaformákkal folyik.
- Az óvodai nevelés magyar nyelven történik.
- A migráns gyermekek számára egyéni, magyar nyelvi fejlesztő foglalkozásokat tervezünk és valósítunk meg.

Erősségeink:

- a gyermek, mint individuum elfogadása, megismerése, fejlesztése;
- sokrétű és sokszínű tevékenységrendszer biztosítása;
- megfelelő létszámú óvodai csoportok;
- gyermekközpontúság;
- szülőbevonás kiemelt gyakorlata, a családi házzal való kiemelt kapcsolat,
- projektpedagógia alkalmazása;
- integrált pedagógia alkalmazása;
- inkluzív nevelés;
- kiemelt szocializáció: élmény és tapasztalatszerzés, csoport szokás- és szabályrendszer, ünnepek, hagyományok, rendezvények, kapcsolatok, együttműködések;
- sajátos nevelési igényű gyerekek fogadás, nevelése, fejlesztése;
- egyenlő hozzáférés biztosítása.

Fejlesztendő területek:

- magyar nyelv tanítása, aktív szókincs fejlesztése;
- szocializáció erősítése;
- gondoskodás és védelem.

Az interkulturális program nevelési-oktatási céljai és feladatai

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban migráns) gyermekeinek óvodai nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Alapvető jogok:

- A gyermekek mindenek felett álló érdeke
- A diszkrimináció tilalma
- A részvétel joga
- A kulturális identitás tiszteletben tartása
- Bizalmas adatkezelés
- Tájékoztatás
- Intézmények, szervezetek közötti együttműködés
- Átmeneti gondoskodás biztosítása (egészségügyi ellátás, oktatás és képzés)

9. Óvodai fejlesztőprogram.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése

A nemzetiségi, a sajátos nevelési igényű, migráns gyerekek és különleges figyelmet igénylő gyermekek integrációjának megoldása óvodai nevelésünk kiemelt feladata. Olyan tevékenységrendszert, szervezeti kereteket, módszereket alkalmazunk, működtetünk, mely valamennyi sajátos nevelési igényű, nemzetiségi, halmozottan hátrányos helyzetű vagy migráns gyermek esélyegyenlőségét szolgálja.

El kell érünk, hogy a kisgyermekek képességkibontakoztatása, értékeinek köre, esélyeik lehetősége növekedjék

Az óvodai integrációs program jellemzői

Célja: Az óvoda körzetében lévő valamennyi 3 éves halmozottan hátrányos helyzetű gyermek beóvodázása valósuljon meg, együttműködő partneri kapcsolat kiépítése a szülői házzal, gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokkal, szakmai- és szakszolgálatokkal, általános iskolákkal, Kisebbségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel, annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése valósuljon meg; hatékony óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk- a gyerekek rendszeres óvodába járása mellett-, hogy iskolaéretté váljanak és egyenlő eséllyel várják az iskolakezdetet.

Tartalmi elemek:

- Szervezési feladatok
- Nevelőtestület együttműködése
- Pedagógiai munka kiemelt területei
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen a gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, védőnői hálózat, szakmai szolgáltatók, Kisebbségi Önkormányzat, civil szervezetek
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség

Az integrációs felépítés pedagógiai rendszerének szempontsora:

- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya megfelel a törvényi szabályozásnak;
- Az intézmény tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására és együtt nevelésére;
- A helyi nevelési program műveltségi területeibe beépülnek a multikulturális tartalmak.
- Az intézményben minél több szülővel partneri kapcsolat épül ki.

Az óvodai fejlesztőprogramban hangsúlyosabbá válnak az alábbiak:

Az óvodába lépés

Az óvodai előjegyzés során elsőbbséget élveznek a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, az óvodaköteles gyerekek. A szülők önkéntes nyilatkozata alapján – rendszeres gyermekvédelmi támogatás megléte esetén nyilvántartásba kerülnek a gyerekek, mely titkos: elkészül a csoportonkénti analitika. Minden gyermekről elkészül a bemeneti mérés, mely tartalmazza a gyermekről készült anamnézist, DIFER mérés, rajzteszt, megfigyelésre épülő képességfelmérést

Kommunikációs, anyanyelvi nevelés

Egyre több kisgyermek kerül úgy óvodába, hogy nem beszél, vagy csak szavakkal kommunikál, illetve beszédhibával küzd. Mindez akadályozza megértését, kapcsolatkiépítését.

A migráns gyerekek magyar nyelven egyáltalán nem beszélnek. Mivel az óvodába lépésnek nem feltétele a beszéd, így az óvodapedagógusok feladata a valamennyi tevékenységbe beépített a helyi nevelési programban is meghatározott anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása:

- Magyar nyelv tanítása (utánzás, gyakorlás)
- A kontaktusteremtés, a kommunikációs önkifejezés eszközeinek fejlesztése
- Aktív szókincs növelése, nyelvi kifejezőkészség alakítása
- Beszédértés, beszédészlelés fejlődések elősegítése
- Szakember bevonása a fejlesztésbe

Érzelmi nevelés, szocializáció

Célunk: a gyerekek jó közérzetének kialakítása, amely növeli a biztonságérzetet, nyitottabbá teszi a gyerekeket társai felé, és a szeretett felnőtt mintájának követésére ösztönzi őket. Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.

Egészséges életmódra nevelés

Célunk: biztosítjuk az egészséges testi és lelki fejlődést, az egészséges életmód szokásainak alakítását, a szükségletek és mozgásigény kielégítését, az egészség

óvását, védését és az esetleges hátrányok korrekcióját. Egészségtudat kialakítása, egészséges táplálkozás alakítása.

A mozgás, a ritmus, az átváltozás, a lazítás, az alakoskodás, a bábjáték mind-mind ezt szolgálják. A tapasztalatszerzési folyamatban projekt formájában is megismerik, felfedezik az emberi test csodáit, a védelem az óvás szükségességét. A szülők bevonása itt jelentős pedagógiai felelősség, az ő nevelésük is hatékonyabbá válik.

A helyi nevelési programunkban is nagyobb hangsúlyt kapott a mozgás, a minden napi testnevelés, a heti 2 kötelező testnevelés foglalkozás mellett. Az egészségvédelmet szolgáló pályázatok beadására továbbra is kerüljön sor.

Várható eredmény: a gyermekekben kialakult a megfelelő egészségtudatos szokásrendszer, egészséges életmód, a testi és lelki egészségvédelem.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Minden műveltségtartalomba, tevékenységbe beépítésre kerül a „másság”, az eltérő bőrszín, kultúra, hagyomány elemek, szokások megismerése.

Multikulturális tartalmak megjelenítése a tapasztalatszerzésben.

Ebben a tartalomban teljes egészében alkalmazzuk a nemzetiségi gyerekek óvodai nevelésének és a migráns gyermekek programjában foglaltakat, amelyben az etnikai kultúra közvetítése, hagyományok ápolása szerepel.

Kiemelt területek:

- Egészséges életmódra nevelés
- Anyanyelvi nevelés (kommunikáció, kifejezés kultúra, beszédértés, beszédképesség)
- Hagyomány és kultúra elemek, eszközök megismerése, alkalmazása
- Családbevonás az óvodai életbe (minta, modellnyújtás, bizalom kiépítése, pedagógiai módszerek átadása)

Várható eredmény: egymás előítélet mentes elfogadása, tisztelete. A gyermekek szokás-, szabály-, illemrendszerébe beépül a környezetvédelem, a magyar táj és természetvédelem.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés

A gyerekek nevelése, fejlesztése egyéni fejlődési ütemére tekintettel a differenciálás sajátos rendszerében történik. Az individualizációs nevelés, fejlesztés olyan megközelítés, ami a gyerekek egyéni különbségeire épít.

Feladatok:

- a gyermekek személyiségének megismerése,
- erősségek, hátrányok számbavétele, egyéni fejlesztés elvének érvényesítése, /képessegek, részképességek/ elemzése,
- személyes kontaktus teremtése,
- az egyén testi-lelki szükségleteinek figyelembe vétele,
- az igény szerinti szeparáció lehetőségének megteremtése /a terem átrendezésével/
- a gyerekre vonatkozó információk bizalmas kezelése.

A felajánlott tevékenységek szervezeti keretei:

- választható /egy időben többféle tevékenység/
- kötelezően választható,
- kötött foglalkozás /testnevelés, ének-zene/.

A tevékenység időtartamát a választott tevékenység esetében nem szabad meghatározni.

A gyermek a tevékenységet az óvodapedagógus átgondolt felajánlása alapján saját döntésének megfelelően egyénileg vagy mikrocsoportban végzi. Az élettani jellemzők, az egyéni fejlettség, a tevékenység jellege befolyásolják a forrásokat.

A kötelező foglalkozás differenciáltan szervezhető.

9.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység

Feladataink:

- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- praktikus ismeretek, tevékenységek, szokás és szabályrendszer kialakítása
- térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, beóvodázási támogatások kezdeményezése
- családi életre és egészséges életmódra nevelés

- a mozgás megszerettetésével az egészséget értéknek tekintő gondozásmód kialakítása, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényére való nevelés
- tolerancia, segítőkészség kialakítása, másság elfogadása.

Tevékenységek,

- az Egészséges Életmódra Nevelés Pedagógiai Programunk teljes egészében szolgálja,
- differenciált fejlesztés,
- egészségnevelés
- mozgástevékenység rendszeres, hatékony biztosítása
- nemzetiségi kultúra és hagyományápolás
- tehetséges gyermekek felkészítése,
- egyéni fejlesztő foglalkozások
- élményszerzés biztosítása
- kulturális rendezvényeken való részvétel
- pályázatok írása

Szülőknek felajánlott segítség, .

- szülői értekezletek, csoportmegbeszélése
- folyamatos rendszeres tájékoztatás a család működését segítő szolgáltatásokról
- szülőkkel közös programok szervezése

10. A nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolásával kapcsolatos feladatok

A nemzetiségi gyerekek óvodai nevelése magyar nyelven folyik nemzetiségi nevelés keretében.

Alapelvek:

- az egyenlő hozzáférés biztosítása;
- a nemzetiségi gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása;
- a gyermeket –mint, fejlődő személyiséget- gondoskodás és különleges védelem illeti meg

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt.

Cél- és feladatmeghatározás

A nemzetiségi gyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átörökítését és fejlesztését célozza meg igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést.

Feladataink,

- már 3 éves kortól óvodai ellátásban részesüljenek,
- érzelmi biztonság megteremtése,
- a családból az óvodába való átmenet segítése
- a magyar nyelven folyó óvodai nevelés, kommunikáció teljessé tétele
- rendszeresen járjanak óvodába,
- az óvodai napirend, szokások megismertetése, elfogadása, szükségleteik maximális figyelembe vétele mellett,
- az egészséges életmódra való nevelés kiemelt, hangsúlyos kezelése,
- gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban,
- gyermek- és családvédelem feladatainak megvalósítása (a gyermek a családban nevelkedjék, szükségleteihez igazodó nevelés, személyiségfejlődés biztosítása, hatékony együttműködés a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal)
- váljon értékükké az önzetlenség, az együttérzés, segítőkészség, a munkaszeretet, az igazmondás és a becsületesség,
- kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) gyűjtött és választott tematika beépítése a projektrendszerbe.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi és magyar gyermekek együttes integrált nevelése valósul meg a csoportokban. Mindez segíti egymás megismerését, elfogadását, az eltérő kultúrák, hagyományok által.
- Biztosítjuk a megfelelő mennyiségű és minőségű foglalkoztató- és játékeszközöket egyaránt.
- Az óvodai nevelőmunkát kiegészíti a családdal történő együttműködés, a szülőbevonás, anyás beszoktatás, a projektekbe való bevonással egyaránt. Emellett a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés kiemelt: hagyományápolás, nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

11. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A program célja:

- egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek inkluzív és integrált nevelésének megvalósítása oly módon, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl.

A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Felvétel, befogadás

Az óvodai előjegyzéskor kérjük a kisgyermek jelenlétét. Ekkor a szülőtől elkérjük a meglévő orvosi, szakorvosi véleményt, diagnózist a kisgyermekről. Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbözősége, sajátos nevelési igénye, akkor a következő eljárásrend szerint történik a befogadás.

Óvodapedagógusok feladata:

- a kisgyermekről anamnézis felvétele
- megfigyelésre, mérésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel (október 31. ill. november 15-ig)
- az óvodapedagógusok szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása
- szakvélemény kérése (Nevelési Tanácsadó, Ideggondozó, Szakértői Bizottság)
- egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján
- szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön- és továbbképzés
- Az óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI gyermekekhez, illetve a csoportban való jelenlétükhöz.
- A szülők, a gyermekcsoport, a dajka felkészítése szükséges az ilyen gyermekek fogadására.
- Türelem, megértés, segítség, támogatás jellemezze a befogadás utáni állapotot.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak a részleges vagy teljes körű módosulását;
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Alapelvek:

- minden gyermek fejleszthető;

- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap;

Feladatok:

- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének módszertani szempontjai

- a nevelési-fejlesztési feladatait a nevelési terv, illetve a személyiségnapló tartalmazza, a feladatokat az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük;
- együttműködés az sni gyermekek szüleivel kapcsolat rendszer kiépítése a specialistákkal, a szakértői bizottság véleményének, fejlesztési javaslatainak alkalmazása
- az élmények és tapasztalatok felhasználása a fejlesztésben törekedni kell a szükségleteik maximális kielégítésére
- képességkultúrára épülő egyéni bánásmód, differenciálás, feladatorientált fejlesztés.

Műveltségterületekbe beépített feladatok

Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb „csatornáját” használja tevékenységei során. A feladat és a személyes élmény integrálása valósuljon meg a fejlesztés során.

Játék

A gyermeki fejlődés velejárója a játék, amely a gyermek élményeit, vágyait dogozza fel, amelynek során ismereteket szerez szűkebb- és tágabb környezetéről. Az értelmi sérült gyermek legfontosabb tevékenységű formája a játék, az örömszerző játékos tevékenység. A játék során a gyermeknek lehetősége nyílik átismételni a látott, hallott, tapasztalt dolgokat, rögzíteni az ismereteket. A közép súlyosan értelmi fogyatékos gyermek játékát fejlettségi szintje határozza meg, legtöbb esetben a gyermek játékára a rakogatás, pakolás, dobálás, szájba vétel a jellemző. Hiányzik a kíváncsiság, a kreativitás, az alkotókészség, a kezdeményezés, igénylik a felnőtt segítségét, irányítását. A játékot semmilyen más tevékenységi formával nem lehet helyettesíteni.

A játék célja, feladatai:

- a játékkedv felkeltése
- játékeszközök megismerése
- adekvát játékhasználat megtanítása
- spontán játék kialakítása
- gyakorlati lehetőség biztosítása elemi játékselekvésre
- funkció, konstrukciós és szerepjáték kialakítása
- közösségi szokások kialakítása
- utánzáson alapuló cselekvések megismerése

Verselés, mesélés

A mondóka, vers, mese hallgatása a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme. A gyermekek számára örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség. A versek, mesék világa az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszköze. A beszélni tanuló gyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok alapján spontán, játékos módon alakítja a nyelvet.

Ezekhez a spontán tevékenységekhez legközelebb a mondókák, a dúdolók állnak. A mondókák hangokhoz, mozgáshoz és érzelmileg a gyermekkel foglalkozó személyhez kötődnek, amelyek gyakorlása, rendszeres ismétlése során elérhetjük, hogy a gyermek megkedvelje a ritmusokat, mozgásokat és egy idő elteltével utánozza azokat. A mondókákból bontakoztathatjuk ki a verseket, amelyeknél itt is a ritmus és a hangzás az elsődleges. A közép súlyosan értelmi fogyatékos gyermek

képek, képeskönyvek nézegetésével, a mondókák, ritmusos versikék mondogatásával kép be a mesék, mesekönyvek világába. A versek, mesék összekötése fontos a játéktevékenységgel, a dramatizálással, amelyekhez különféle bábokat használunk fel. A nem beszélő gyermekek kommunikációs fejlesztése augmentatív, alternatív kommunikációval történik. Esetenként több csatornát is alkalmazunk a gyermek képességeihez mérten.

Foglalkozás célja, feladatai:

- beszédkedv felkeltése, beszédindítás
- megfelelő motiváltsági szint fenntartása
- kapcsolatteremtő játékok
- hallási figyelem felkeltése
- hangutánzó gyakorlatok
- artikulációs készségek kialakítása, fejlesztése
- ritmusérzék, beszédértés fejlesztése
- passzív, aktív szókincs fejlesztése, bővítése
- az értelmi szintnek megfelelő mondókák, versek, mesék megismerése
- nyelvi jelek befogadása, feldolgozása
- szociális kapcsolatok felvétele, kialakítása

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A gyermekek életét végigkíséri a zene, az ének. A zene megnyugtatólag hat, figyelemfelkeltő, motiváló szerepe van. A zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását, szoros kapcsolatban áll a beszéddel, a gyermek számára különös erővel bír az érzelmi hatása. A mozgáshoz kötött dalokkal a közös játék örömét alapozhatjuk meg. Az énekes-mondókák napi szinten történő alkalmazásával a helyes beszédritmus, a hanglejtés, a ritmusfejlesztés gyakorlására nyílik lehetőségünk. A gyermekek hanggal irányítva sok mindent megértenek, ha nem is beszélnek, felkelthető a beszédkedvük, kommunikációra készíthetők, amelyek jelzés értékűek. A gyermeket zörejek, zenei hangok tömege veszi körül, maguk is keltenek zörejeket játékaik során. A hangszerek is fontos szerepet töltenek be az óvodai életben, a gyermekek maguk is megszólaltatják. A zene, a ritmus felold, örömet kelt. Az éneklés, a mozgáshoz hasonlóan legyen mindennapos tevékenység!

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a zenehallgatás, aktív zenélés iránt
- környezetük hangjainak megfigyelése
- ritmusérzék alakítása
- hangforrás megkeresése
- hangkeltés különböző tárgyakon
- egyszerű ritmushangszerek megszólaltatása
- utánzásra késztetés
- zene, játék, mozgás, beszéd összekapcsolása
- a gyermek érzelmi életének alakítása, gazdagítása

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás elsődlegesen kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, létrehoz, amelynek során az örömteli cselekvés, az önálló munka a fontos. A gyermek mindezen tevékenységekre önállóan még nem képes, a saját képességeihez mérten meg kell ezekre tanítani. Konkrét, megfogható tárgyak megragadására képes, ezáltal a tevékenységre, az alkotásra felnőtt irányítására, segítségére van szükség, fontos gyakorlatban bemutatni az elsajátítandó folyamatot. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermeket abban, hogy a tárgyak tulajdonságai között észrevegye az egyszerű összefüggéseket. Más-más mozdulatokat igényelnek a különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása, használatuk során különböző mozdulatokat kell alkalmazniuk. Különböző fejlesztő játékokkal tudjuk ügyesíteni a finommotorikájukat, gyurmázással, festéssel, rajzolással, tépéssel bontakoztatjuk ki alkotó kedvüket. A különböző anyagokkal történő manipuláció során szükséges eljutnunk arra a szintre, hogy képességeikhez mérten örömeiket leljék saját alkotásaik létrehozásában.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése az ábrázolás iránt
- finommotorika fejlesztése
- kézhasználat ügyesítése
- szem-kéz-mozgáskoordináció kialakítása
- ábrázolás eszközeinek, különböző technikák megismerése

- helyes ceruzafogás kialakítása
- testséma fejlesztése
- téri tájékozódás fejlesztése

Mozgás

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit, kedvező hatással van az idegrendszerre, fejlődnek az értelmi, szociális képességek. A mozgás örömforrás, biztosítja a gyermek motiváltságát. A gyermek mozgása eltérő fejlődést mutat az ép társaikhoz viszonyítva. Mozgásukra jellemző az ügyetlen, kevésbé harmonikus, bizonytalan mozgás, járás. Nagymozgásaik összerendezetlenek, finommozgásaik fejletlenek, kialakulatlanok. A rendszeres mozgásos foglalkozások fejlesztik a gyermek testi képességeit, ügyességét, állóképességét, fontos szerepet tölt be az egészség megóvásában.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- lelje örömét a mozgásban
- alakuljon ki a mozgásigénye
- alapmozgások kialakítása, gyakorlása
- utánzókézség fejlesztése
- testséma kialakítása
- mozgásos önállóság fokozása
- játékos formában történő általános izomerősítés
- térbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztése

Külső világ tevékeny megismerése

Ezen gyermek esetében hiányzik a természetes kíváncsiság, ezért a környezetével való kapcsolat felvételére és megismerésére mindig felnőtt segítségére van szüksége, általa valósul meg a közvetlen környezetében történő tájékozódás. A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni csak konkrét tárgyakkal, cselekvésbe ágyazottan képesek. A megismerés minden mozzanatát a közvetlen környezetből kell indítani és a gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira kell alapoznunk. Elemi szintről kezdjük az ismeretek átadását, egyszerű feladatokkal, amelyeket a gyermek már biztosan meg tud oldani, apró lépésekre bontjuk a

témákat. A természeti és társadalmi környezet megismerése során szükséges, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek a képességeikhez mérten, amelyhez a különböző érzékszerveket, mozgást, játékot fontos beépítenünk. Mindezen ismeretek megszerzéséhez ki kell alakítanunk a megértő, befogadó környezetet, biztosítanunk kell a játékos feldolgozás lehetőségét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a szűkebb-tágabb környezet iránt
- közvetlen környezetük elemi szintű megfigyelése
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása
- kialakult közlési formák alkalmazása, fejlesztése
- figyelem, emlékezet, megfigyelőképesség, gondolkodás fejlesztése
- természet szeretetére, óvására nevelés

Munka jellegű tevékenységek

A munka a többi tevékenységi formához hasonlóan játékos jellegű, az örömteli játék hatja át a feladatát végző gyermeket. A munka során konkrét cél kerül előtérbe és a gyermek a tevékenységét a felnőtt, külső irányítása mellett végzi. A munka során a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat szerez környezetéről. A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen végeznek egyszerű tevékenységeket „segíthetnek” a felnőtteknek vagy társaiknak. Az egy-egy mozdulatot igénylő „hord ide!” , „vedd fel!” feladatoktól fokozatosan jutunk el az összetett tevékenységek végzéséhez. Elsődleges a gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgálási teendők megtanulása.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- önkiszolgálásra nevelés /étkezés, tisztálkodás, szobatisztaság, öltözés, vetkőzés, önálló feladatok/
- legyen együttműködő önkiszolgálásnál
- önállóság elérésének kialakítása képességeikhez mérten
- napirend kialakítás, elfogadása
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- hagyományok, ünnepek kialakítása

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodás korban a tanulás és a játék nem különíthetők el egymástól. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. A tanuláshoz meg kell keresni az egyéni adottságokat figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. A tevékenységi formák a gyermek számára olyanok legyenek, hogy az minimális erőfeszítést igényeljen a gyermektől, de játékosan és sikerrel meg tudja oldani. A sajátos nevelési igényű gyermek tanulásja egyrészt spontán történik, de lényegében játékos formában megszervezett tevékenységek. A tanulás szerves részét alkotja a nevelés folyamatának, amely alapját képezi a gyermek és a vele foglalkozó felnőtt kölcsönös kapcsolatának. A játékos tanulás áthatja az óvodai nevelés foglalkozásainak minden területét, a képességek, a magatartás, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzés egyaránt magába foglalja. A tanulás folyamat során nagy szerepet tulajdonítunk az utánpótlásnak. Sok esetben a csecsemő és kisgyermekkorai fejlődés hiányosságait próbáljuk meg pótolni azokon a területeken is, amelyek nem tartoznak az óvodai nevelés programjába. A gyermekek továbbhaladási lehetőségeit tekintve szükséges az alapok hiányának pótlása. A tanulás módszereinek alkalmazásakor figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait és értelmi fogyatékoságának mértékét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- ismeretszerzés módszereinek, eszközeinek megismerése
- biztonság és kölcsönösség megtapasztalása, megteremtése
- együttjátékozás, együttélés megismerése
- értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése
- ismeretek alkalmazása
- érzelmi élet gazdagítása
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

12. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

„... hozzá kell járulnia a gyermek testi, érzelmi, értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.” (Gyvt. 38.§ (1))

Az óvodában 1 fő gyermek és ifjúságvédelmi felelős látja el e feladatokat megbízás alapján, feladat, hatás és jogkör megállapítása mellett.

Minden évben legalább egyszer beszámolói kötelezettségük van a nevelőtestület illetve a Fenntartó és Gyermekvédelmi Intézmény számára. Minden dolgozó kötelessége a jelzőrendszer működtetése, a gyermeki jogok tiszteletben tartása.

Az intézményben folyó gyermek és családvédelmi munkáért az intézményvezető a felelős (beszámoló, jelentési kötelezettség terheli).

13. A pedagógiai munka dokumentációi:

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok:

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi mulasztási napló
- Óvodai csoportnapló
- Óvodai törzskönyv
- Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény

Vezetésük a törvény által előírt módon szükséges.

- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.
- Egyéni személyiségnapló mellett az egyéni fejlesztési tervek vezetése kötelező.
- Projekttervek, szervezési feladatok, élményszerzések, szülősegítők és egyéb egyeztetések dokumentuma.
- A gyermekek egyéni orvosi, egészségügyi dokumentációja. Pályázatok által előírt egyéb dokumentumok vezetése.

13.1. A gyermekek fejlettségállapotának mérése

Óvodánk nevelőtestülete által összeállított személyiségnaplóban évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítik az óvónők. Mellékletként csatolni kell a rajzfejlettséghez szükséges emberrajzot. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni.

Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba, két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést. A kimeneti mérést április 30-ig kell elkészíteni az óvodapedagógusoknak. A tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése január 31-ig

készül el, hogy iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen. Ugyanezen időpontokhoz kötött a DIFER mérés minden 3-7 éves halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermeknél.

(3.sz. melléklet)

14. Felhasznált szakirodalom

1. Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?

Bp. Alex typo Kiadó 1992

2. Dankó Ervinné dr: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban.

Bp. Dinasztia Kiadó 1993.

3. Forrai Katalin: Ének az óvodában

Budapest Editio Musica 1974.

4. Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában,

Szolnok Color Print Nyomda 1996.

5. Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában

Bp. Calibra Kiadó, 1993.

6. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában

Debrecen, 1995.

7. Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája

Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

8. Mérei Ferenc-V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan

Bp. Gondolat, 1978.

9. Molnárné Lóczi Tünde: Drámajátékok az óvodában.

Szeged, KOMA 1996.

10. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?

NAT tan sorozat Budapest OKI 1996.

11. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

Szolnok 1997.

12. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból

Szolnok 1996.

13. B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék

Tankönyvkiadó. Budapest 1982.

14. Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához.

Szolnok JNSZM. Pedagógiai Intézet 1983.

15. Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány.

Dabas Mezőgazdasági Kiadó 1984.

16. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.

Bp. Zeneműkiadó 1982.

Tata, 2017-09.01

Görözdiné Vojnits Klára

Legitimációs záradék

A Tatai Kincseskert Óvoda Pedagógiai Programját készítette az óvoda nevelőtestülete

Dátum: 2017.09.01

Nevelőtestület nevében Megtértné Molnár Márta.....

A Tatai Kincseskert Óvoda Pedagógiai Programját elfogadta az óvoda vezetője

Dátum: 2017.09.01

.....Óvodavezető

A Tatai Kincseskert Óvoda Pedagógiai Programjáról véleményét nyilvánította:

Dátum: Tata, 2017.09.01

Szülői közösség nevében: .....

A Tatai Kincseskert Óvoda Pedagógiai Programjáról egyetértését nyilvánította

Dátum: Tata, 2017.09.01

Fenntartó nevében, aláírás

.....

Megismerési nyilatkozat

Megtértné Molnár Márta

Szabó Ágota

Nagy-Horváth Jánosné

Bordás Csilla

Krisztián Erika

Szőnyegné Szegvári Emese

Katona Istvánné

Csák Albertné

Billig-Tóth Tímea

Herceg Hajnalka